

Birlikte Ebeveynlik Ölçeği: Ölçek Geliştirme, Geçerlik ve Güvenirlik Çalışması*

Yalçın Özdemir¹Ali Serdar Sağkal²

Aydın Adnan Menderes Üniversitesi

Aydın Adnan Menderes Üniversitesi

Selin Salman-Engin³Mehmet Şakiroğlu⁴Aylin Çakıroğlu Çevik⁵

Bilkent Üniversitesi

Aydın Adnan Menderes Üniversitesi

TED Üniversitesi

Özet

Birlikte ebeveynlik, son yıllarda ebeveynlik ve aile çalışmaları alanyazınında giderek daha çok çalışılmaya başlanmış bir kavramdır. Uluslararası alanyazında, birlikte ebeveynliğin niteliğinin ebeveynlik ve çocuk uyumunu evlilik ilişkisinin ötesinde ve üzerinde açıkladığına dair ampirik bulgular göze çarpmaktadır. Bununla birlikte, ulusal alanyazında birlikte ebeveynliğin görece yeni ve sınırlı düzeyde çalışılmaya başlandığı ve bu yapının değerlendirilmesine yönelik kültüre özgü kapsamlı bir ölçme aracının ise henüz bulunmadığı bilinmektedir. Dolayısıyla, bu çalışmada, ulusal alanyazındaki bu boşluğu doldurmak amacıyla Türk kültürüne özgü bir Birlikte Ebeveynlik Ölçeği'nin (BEÖ) geliştirilmesi, geçerlik ve güvenilirliğinin incelenmesi hedeflenmiştir. Araştırma, evli ve birlikte yaşayan, 0-18 yaş aralığında çocukları bulunan toplam 677 ebeveynle ($n = 550$ anne, %81.2; $n = 127$ baba, %18.8) yürütülmüştür. Açımlayıcı ve doğrulayıcı faktör analizleri sonuçları, BEÖ'nin birlikte ebeveynlik anlaşması, birlikte ebeveynlik çatışması, birlikte ebeveynlik desteği, birlikte ebeveynliğin küçümsenmesi, birlikte ebeveynlik iş bölümü ve aile ilişkilerinin ortak yönetimi olmak üzere toplam altı boyuttan oluştuğunu göstermiştir. BEÖ toplam puanı ve alt boyutları ile Aile Çatışması Ölçeği, Aile Bütünlüğü Ölçeği ve Algılanan Romantik İlişki Kalitesi Ölçeği arasında saptanan anlamlı ilişkiler, BEÖ'nin ölçüt-bağıntılı geçerliğe sahip olduğunu göstermiştir. Güvenirlik analizlerinde, BEÖ'nin alt boyutları için Cronbach alfa katsayılarının .87 ile .95 arasında değiştiği; BEÖ toplam puanı için .97 olduğu belirlenmiştir. Üç hafta arayla gerçekleştirilen test-tekrar test çalışmasında ise güvenirlik katsayıları .76 ve üzerinde hesaplanmıştır. Sonuç olarak, araştırma bulguları, BEÖ'nin Türk kültüründe evli ve birlikte yaşayan, 0-18 yaş çocukları bulunan çiftlerde, birlikte ebeveynlik ilişkisinin düzeyinin ölçümünde kullanılabilir kapsamlı, geçerli ve güvenilir bir araç olduğunu göstermiştir.

Anahtar kelimeler: Birlikte ebeveynlik, evlilik, geçerlik, güvenirlik, ölçek geliştirme

Abstract

Coparenting has been increasingly investigated in parenting and family studies literature in recent years. In the international literature, empirical evidence indicate that the quality of coparenting predicts parent and child outcomes above and beyond the marriage relationship. Nevertheless, Turkish researchers have begun to study coparenting recently and in a limited way, and there is not a comprehensive culture-specific measurement tool for assessing coparenting in Turkish families yet. Therefore, in order to fill this gap in the Turkish literature, this study aimed to develop a Coparenting Scale (CS) specific to Turkish culture and to examine its validity and reliability. The study was conducted with 677 parents ($n = 550$ mothers, 81.2%; $n = 127$ fathers, 18.8%) who are married and live together and have children between the ages of 0-18. The results of exploratory and confirmatory factor analyses showed that the CS consists of six dimensions, namely the coparenting agreement, the coparenting conflict, the coparenting support, the coparenting undermining, the coparenting about division of labor and the joint management of family relations. Significant correlations between CS total score and sub-dimensions and Family Conflict Scale, Family Cohesion Scale, and Perceived Romantic Relationship Quality Scale demonstrated that CS has criterion-related validity. In reliability analyses, Cronbach's alpha coefficients ranged from .87 to .95 for sub-dimensions of CS. Cronbach's alpha was .97 for the total scale. In the test-retest study performed at three-week interval, the reliability coefficients were .76 and above. As a result, the research findings indicated that CS is a comprehensive, valid, and reliable instrument in order to assess the level of coparenting relationship in couples with children aged 0-18, married, and living together in Turkish culture.

Keywords: Coparenting, marriage, reliability, validity, scale development

*Bu araştırma, 118K047 nolu Tübitak Projesi kapsamında gerçekleştirilmiştir.

Yazışma Adresi: Prof. Dr., Aydın Adnan Menderes Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık Anabilim Dalı, Merkez Kampüs, Kepez Mevkii, 09100 Aytepe, Efeler / Aydın, yalcin.ozdemir@adu.edu.tr, ORC-ID: 0000-0003-2698-0900

²Doç. Dr., Aydın Adnan Menderes Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık Anabilim Dalı, Merkez Kampüs, Kepez Mevkii, 09100 Aytepe, Efeler / Aydın, serdarsagkal@adu.edu.tr, ORC-ID: 0000-0002-2597-8115

³Dr. Öğr. Görevlisi, Bilkent Üniversitesi, İktisadi İdari ve Sosyal Bilimler Fakültesi, Psikoloji Bölümü, 06800 Ankara, selinsalman@bilkent.edu.tr, ORC-ID: 0000-0002-2972-9204

⁴Dr. Öğr. Üyesi, Aydın Adnan Menderes Üniversitesi, Fen-Edebiyat Fakültesi, Psikoloji Bölümü, Merkez Kampüs, Kepez Mevkii, 09100 Aytepe, Efeler / Aydın, mehmet.sakiroglu@adu.edu.tr, ORC-ID: 0000-0001-8990-621X

⁵Dr. Öğr. Üyesi, TED Üniversitesi, Fen-Edebiyat Fakültesi, Sosyoloji Bölümü, Ziya Gökalp Caddesi No:48 06420, Koleç Çankaya / Ankara, aylin.cakiroglucevik@tedu.edu.tr, ORC-ID: 0000-0003-0967-0169

Gönderim Tarihi: 22.04.2020

Kabul Tarihi: 01.12.2020

Birlikte ebeveynlik (coparenting), günümüzde birçok disiplin tarafından dile getirilen ve önemi gittikçe daha fazla vurgulanan bir olgu olarak karşımıza çıkmaktadır. Birlikte ebeveynlik 1990'lı yıllara kadar daha çok boşanma sonrası bir olgu olarak ele alınmakla birlikte, özellikle 2000'lerden itibaren evli ebeveynler için de birlikte ebeveynliğin önemi vurgulanmaya başlanmıştır (Gürmen, 2019). Bu bağlamda, günümüze kadar çocuk yetiştirme sürecinde anne-babanın nasıl bir işbirliği içinde bulunduğunu anlamaya yönelik çalışmaların giderek artan sayıda yapılmaya başlandığı gözlenmektedir. Birlikte ebeveynlik kavramı anne-baba arasındaki ikili ilişkilerden (dyadic interactions) ziyade, çocuk ve ebeveyn arasındaki üçlü ilişkilerin (triadic interactions) önemini vurgulamaktadır (Pilkington, Rominov, Brown ve Dennis, 2019). Kavramın tanımlanmasında ve daha fazla gündeme gelmesinde etkili olan temel faktörlerden biri, ebeveynler ve çocuk(lar) arası ilişkilerin farklı yaş dönemlerinde (ilk çocukluk, ergenlik gibi) ve çeşitli olgulardaki (dikkat sorunu, küçümseme, dışsallaştırma, uyum, akademik başarı, yaşam doyumu gibi) ilişkilerini gösteren araştırma sonuçları olmuştur (Albert Sznitman, Van Petegem ve Zimmermann, 2019; McLeod, Johnson Jr, Cryer-Coupet ve Mincy, 2019; Parkes, Green ve Mitchell, 2019; Salman-Engin, Sümer, Sağel Çetiner ve Sakman, 2019; Zemp, Johnson ve Bodenmann, 2018).

Evlilik, ebeveynliğe geçiş, ebeveynlik rolleri ve aile içi ilişkilere yeni bir boyut kazandıran birlikte ebeveynlik kavramı, aileyi birçok alt sistemin meydana getirdiği çok boyutlu bir yapı olarak kavramsallaştıran ekolojik yaklaşıma (Doherty, Kouneski ve Erickson, 1998) dayanmaktadır. Örneğin McHale (1995, s. 985), bu kavramı önceleri "eşlerin ailenin mimarı olarak liderliklerini paylaşma ve karşılıklı rollerde birbirlerini destekleme derecesi" şeklinde tanımlarken ilerleyen yıllarda tanımını, çocuk yetiştirme sürecinde eşler arasındaki uyum, iş birliği, dayanışma, karşılıklı tutum, birbiriyle mücadele ve birbirini küçümseme gibi davranışları da kapsayacak şekilde genişletmiştir (McHale, 2007). Margolin, Gordis ve John'a (2001) göre, birlikte ebeveynlik iş birliği, çatışma ve üçgenleme (triangulation) boyutlarından oluşan bir olgudur. Bu yaklaşımda "iş birliği", eşler arasındaki destekleyici etkileşime; "çatışma", çocuk yetiştirme sürecindeki karar uyumsuzluğuna ve "üçgenleme" ise evlilik çatışması nedeniyle bir ebeveynin çocukla/çocuklarla diğer ebeveyne karşı oluşturduğu ittifaka karşılık gelmektedir.

Kuramsal ve klinik çalışmalar, birlikte ebeveynliğin aile sistemi içindeki önemini vurgulamaktadır. Birlikte ebeveynlik, özellikle ebeveynlikle ilgili olan evlilik ilişkisinin önemli bir bileşenidir ve bu ilişki sayesinde ebeveynler çocuklarına kendi rollerini, sorumluluklarını ve katkılarını nasıl yerine getireceklerini müzakere ederler (Margolin ve ark., 2001; McHale, Kuersten-Hogan,

Lauretti ve Rasmussen, 2000). Aile sistemleri teorisi perspektifinden (Minuchin, 1985), birlikte ebeveynlik ilişkisi, bir aile alt sistemi olarak annelerin ve babaların, çocuk yetiştirme ile ilgili konularda çabalarını nasıl koordine ettiklerini gösteren bir alt sistemi temsil etmektedir. Birlikte ebeveynlik, çocuk(lar) ile ilgili işleri içeren evlilik ilişkisinin bir uzantısı olarak görülmektedir (Lindsey, Caldera ve Colwell, 2005). Feinberg (2003) de aile sistemleri kuramına dayandığı birlikte ebeveynlik kavramsallaştırmasında, aile üyelerinin rollerinin ve işlevlerinin sistem ve karşılıklı etkileşim içinde anlaşılabilirliğini vurgulamaktadır. Feinberg (2003), hem çiftin ilişkisine hem de çocuktaki sonuçlara odaklanan etkili ve bütünleşmiş birlikte ebeveynlik müdahaleleri yapılabilmesi için öncelikle birlikte ebeveynlik ilişkisini ve bunun ebeveynlik ve çocuğun uyumuyla bağlantısını anlamak için kapsamlı bir çerçeve oluşturmanın önemini vurgulamıştır. Bu bağlamda Feinberg (2003), ebeveynliğin farklı dört boyutuna işaret eden yapısal bir kavramsallaştırma önermektedir: 'Çocuk yetiştirmeye yönelik anlaşma', 'iş bölümü', 'ebeveyn desteği/küçümseme' ve 'aile ilişkilerinin ortak yönetimi'. Özellikle çocuk yetiştirme sürecindeki disiplin, beklenti ve değerler arasındaki fikir birliğine karşılık gelen "anlaşma", ebeveynler arasındaki ortak fikir birliğinin olup olmamasına işaret etmektedir. "İş bölümü", ebeveynlerin çocuk yetiştirmeyle ilgili günlük rutin işlerdeki sorumluluklarını nasıl algıladıklarını, paylaştıklarını ve ebeveyn rollerinde diğer ebeveyn tarafından desteklenip desteklenmediklerine yönelik algılarını ifade etmektedir. "Ebeveyn desteği", ebeveynlik yetkinliğinin onaylanmasına, diğer ebeveynin katkısına, otoritesine ve ebeveynlikle ilgili kararlarına saygı göstermeyi içerirken; "küçümseme" de diğer ebeveynin gelen eleştiri ve suçlamalara işaret etmektedir. "Aile ilişkilerinin ortak yönetimi" ise, ebeveynlerin diğer aile üyeleri arasındaki etkileşim standartlarını oluşturmasına dikkat çekmektedir. Genel olarak ifade edilirse, birlikte ebeveynlik yaklaşımları, çocuğun çoklu temel bakıcılardan oluşan aile ilişkileri sistemi içinde büyüdüğü ve sosyalleştiği fikri etrafında şekillenmektedir (McHale ve Lindahl, 2011). Bu konuda yapılan çalışmalarda, birlikte ebeveynliğin evlilik ilişkisi, ebeveyn-çocuk ilişkisi ve bütüncül aile sisteminden daha farklı bir kavram olduğu fikrine varılmıştır.

Yukarıda verilen kuramsal açıklamalara göre ebeveynlik rolleri bağlamında ebeveynlerin birbirleriyle uyumlu ya da çatışma içinde olması çocukların psikososyal uyumu ya da gelişimi üzerinde önemli etkilere sahiptir. Çok sayıda çalışmanın sonucu, işbirlikli ve destekleyici birlikte ebeveynliğin, bebeklik döneminde (Lindsey ve ark., 2005), okul öncesi dönemde (Jacobvitz, Hazen, Curran ve Hitchens, 2004), okul çağında (Choi ve Becher, 2019) ve ergenlikte (Buchler ve Welsh,

2009) sosyal ve duygusal gelişim için önemli bir faktör olduğunu göstermektedir. Kapsamlı bir meta-analiz çalışmasının (Teubert ve Pinquart, 2011a) sonucu, işbirlikli birlikte ebeveynliğin çocukların içselleştirme ve dışsallaştırma sorunları ile negatif yönde ilişkili olduğunu göstermiştir. Ayrıca, önemli sayıda çalışmanın (Brown, Schoppe-Sullivan, Mangelsdorf ve Neff, 2010; Feinberg, Jones, Kan ve Goslin, 2010) sonucu, birlikte ebeveynliğin, ebeveynlik kalitesinin de önemli bir yordayıcısı olduğunu ortaya koymuştur. Bu alanda yapılan çalışmalar, birlikte ebeveynliğin ebeveyn öz-yeterliliği (Merrifield ve Gamble, 2013), ebeveynlik stresi (Fagan ve Lee, 2014) ve saldırganlık içeren ebeveynlik (Choi ve Becher, 2019) üzerinde önemli etkiye sahip olduğunu göstermektedir. Yakın tarihli bir boylamsal çalışma (Choi ve Becher, 2019), destekleyici birlikte ebeveynliğin, daha düşük düzeyde ebeveyn stresi ve ihmal edici ebeveynlik ile ilişkili olduğunu ve bunun da okul yaşındaki çocuklarda daha az davranış problemiyle ilişkili olduğunu bulmuştur. Bu bulgular, destekleyici birlikte ebeveynlik ilişkisinin ebeveynlik kalitesi ile çocuk gelişimini destekleyebileceğini göstermektedir.

Araştırmacılar, bir yandan birlikte ebeveynliğin evlilik ilişkisi ve çocuk uyumu üzerindeki etkisi hakkında görgül bulgular ortaya koyarlarken, diğer yandan da bu alanda kültürel farklılıkları da dikkate alan bulgulara ulaşabilmek için geçerli ve güvenilir ölçme araçlarına gereksinim duyulmaktadır. Uluslararası alanyazında bir arada olan ya da boşanmış çiftlerin birlikte ebeveynlik davranışlarını ölçmeye yönelik ölçme araçları bulunmaktadır (Abidin ve Brunner, 1995; Feinberg, Brown ve Kan, 2012; McHale, 1997; Teubert ve Pinquart, 2011b). Bu alanda ilk ölçme araçlarından biri Abidin ve Brunner (1995) tarafından geliştirilen Ebeveynlik İşbirliği Ölçeği'dir (Parenting Alliance Inventory). Ölçek, anne ve babaların ebeveynlik davranışları açısından ne derecede ittifak içinde olabildiklerini değerlendiren 20 maddelik bir ölçme aracıdır. Yüksek iç tutarlığa ve güvenilirliğe sahip ölçek, evlilik memnuniyeti, ebeveynlik stresi, ebeveynlik tutumu, hedef çocuğun olumlu uyumu ve sosyal yeterliliği ile anlamlı ilişki göstermektedir.

Bir diğer temel ölçek McHale'nin (1997) 16 maddelik Birlikte Ebeveynlik Ölçeği (Coparenting Scale), evli çiftlerde hem açık hem de örtük birlikte ebeveynlik süreçlerini ölçmek için tasarlanmıştır. Bu ölçme aracı, aile bütünlüğü, küçümseyici iletişim, çocuğun önünde çatışma ve disiplin uygulamaları ile ilgili dört faktör içermektedir. Feinberg ve arkadaşları (2012) tarafından geliştirilen Birlikte Ebeveynlik İlişkileri Ölçeği (Coparenting Relationship Scale) ise dört alan (çocuk yetiştirme anlaşması, destek/küçümseme, iş bölümü ve aile etkileşiminin ortak yönetimi) temelinde yedi alt ölçeği içermektedir. Birlikte Ebeveynlik İlişkileri Ölçeği, cin-

siyet ve farklı veri toplama zaman noktalarında .91'den .94'e kadar mükemmel iç tutarlık değerleri göstermiştir. Birlikte Ebeveynlik İlişkileri Ölçeği her ne kadar çeşitli sosyodemografik özelliklere sahip ailelerde, risk düzeylerinde ve aile gelişim aşamalarında yararlı bilgiler sunsa da batı kültüründe yaşayan aileler için tasarlanmıştır. İş birliği, çatışma ve üçgenleşme boyutlarını içeren Ebeveynler ve Ergenler için Birlikte Ebeveynlik Envanteri (Coparenting Inventory for Parents and Adolescents) ise önceki birlikte ebeveynlik ölçeklerini etkili bir şekilde bütünlükten, hem ebeveynlerin hem de ergenlerin bildirimlerini kullanan kapsamlı bir ölçme aracıdır (Teubert ve Pinquart, 2011b).

Diğer öz bildirim ölçekleri arasında Aile Deneyimleri Anketi (Family Experiences Questionnaire), Birlikte Ebeveynlik Ölçeği (Coparenting Questionnaire) ve Eşin Birlikte Ebeveynliğine Yönelik Algılar Ölçeği (Perceptions of Coparenting Partners Questionnaire) bulunmaktadır. Aile Deneyimleri Anketi (Frank, Jacobson ve Avery, 1988) 133 madde ve 12 alt ölçeği içeren uzun bir ölçektir. Ölçek, birlikte ebeveynlik hedefleri ve değerleriyle karşılıklı saygı, destek ve memnuniyet algılarını ölçmektedir. Margolin ve arkadaşları (2001) tarafından geliştirilen Birlikte Ebeveynlik Ölçeği, iş birliği (eşin ebeveynliğine destek, değer ve saygı), çatışma (ebeveynlik konularında çatışma, küçümseme ve düşmanlık) ve üçgenleme (sınır sorunları ve koalisyon oluşturma girişimleri) boyutlarını içermektedir. Ayrıca, Stright ve Bales (2003) tarafından geliştirilen birlikte ebeveynliği gözlemsel kodlama sistemine dayanan 14 maddelik Eşin Birlikte Ebeveynliğine Yönelik Algılar Ölçeği 7 destekleme ve 7 desteklememe maddesi içeren iki boyuttan oluşmaktadır.

Yukarıda verilen birlikte ebeveynliğe yönelik ölçme araçları ve bu araçlar kullanılarak gerçekleştirilen çalışmaların büyük bir kısmı Batılı ülkelerde yürütülmüştür. Dolayısıyla, birlikte ebeveynlik kavramını oluşturan boyutlar ve davranış örüntüleri Batılı ülkelerde gerçekleşen çalışmalar temel alınarak alanyazına kazandırılmıştır. Elbette ki birlikte ebeveynlik kavramını ortaya koyan ve aile dinamikleri içindeki bu kavramın önemini vurgulayan Batılı çalışmaların önemi azımsanamaz. Ancak farklı kültürlerde yapılan az sayıdaki çalışmalar bizlere birlikte ebeveynlik kavramı için kültürlerarası farklar olabileceğini göstermiştir. Örneğin, bazı Orta Doğu ülkelerinde yapılan çalışmalar (örn. Feldman ve Masalha, 2010) birlikte ebeveynliğin yukarıda da tanımlanan önemli boyutlarından ebeveynler arası iş birliği ve uyumunun İsrail ve Filistin'de yaşayan aileler arasında farklılaşabildiğini, ancak eşler arası çekişme davranışlarında farklılaşmadığını göstermiştir. Türkiye ve Amerika örneklemelerini karşılaştıran bir diğer çalışmada da Salman-Engin (2014), Türkiye'deki anne-babaların 3 aylık bebekleriyle etkileşime girdiklerinde Amerikalı

anne-babalara kıyasla daha çok konuştuklarını, bebeklere daha çok dokunduklarını ve birbirlerine karşı daha müdahaleci olduklarını gözlemlemiştir. Yukarıda da bahsedildiği gibi birlikte ebeveynlik kavramı çoğunlukla Batılı ülkelerde çalışılmış ve birlikte ebeveynliği oluşturabilecek boyutlar bu ülkelerdeki çalışmalara göre belirlenmiştir (Gürmen, 2019). Ancak Türkiye kültürünün Batılı ülkelere kıyasla daha toplulukçu olduğu (Hofstede, 2001) göz önüne alındığında bu kültürde birlikte ebeveynliğin algılanmasında farklılıklar olabileceği düşünülmektedir. Bunu anlayabilmemiz için Türkiye’de yaşayan anne ve babaların birlikte ebeveynlik deneyimlerini inceleyen geniş çaplı çalışmalara gereksinim bulunmaktadır.

Mevcut çalışma, ülkemizde birlikte ebeveynlik kavramının tanıtılması ve bu kavrama yönelik bir ölçme aracının geliştirilmesi bakımından çok önemli bir boşluğu dolduracaktır. Her ne kadar birlikte ebeveynliği ölçmeye yönelik mevcut bazı ölçme araçları (örn., Ebeveynlik İşbirliği Ölçeği; Abidin ve Brunner, 1995) hali hazırda Türkçe’ye araştırmacılar tarafından (Salman-Engin ve ark., 2019) uyarlanmış olsa da birlikte ebeveynlik gibi kültürel bağlamdan çok fazla etkilenen bir olguyu ölçmede Türkiye’deki kültürel faktörler dikkate alınarak geliştirilecek bir ölçme aracının ölçme duyarlılığının göreceli olarak daha yüksek olacağı söylenebilir. Bu bağlamda mevcut çalışmada, evli bireylerde birlikte ebeveynlik olgusunun yapısını farklı yaşlarda çocukları olan ebeveynler için geçerli ve güvenilir biçimde değerlendirebilecek bir ölçme aracı geliştirilmesi amaçlanmıştır. Bu çalışmanın temel amacı, birlikte yaşayan farklı yaşlarda çocukları (0-18 yaş) olan ebeveynlerden oluşan bir örnekleme, çalışma kapsamında geliştirilen Birlikte Ebeveynlik Ölçeği’nin psikometrik özelliklerini incelemektir.

Yöntem

Birlikte Ebeveynlik Ölçeği’nin Geliştirilme Süreci

Birlikte Ebeveynlik Ölçeği’nin (BEÖ) geliştirilme sürecinde Clark ve Watson (1995), DeVellis (2003), Furr (2011), Tavşancıl (2010) ve Worthington ve Whittaker’in (2006) belirttiği öneriler dikkate alınmıştır. Öncelikle, ölçülmek istenen yapının (birlikte ebeveynlik) kuramsal dayanakları (örn. Feinberg, 2002, 2003; McHale ve Lindahl, 2011) araştırılmıştır. Ölçülmek istenen yapıyla ilgili olarak ölçek maddelerinin ne kadar genel ya da spesifik (evli ve birlikte yaşayan ve 0-18 yaş aralığında çocukları bulunan ebeveynlerin birlikte ebeveynlik sürecini yansıtan maddeler) bir biçimde hazırlanacağına karar verilmiştir. Ölçülmek istenen yapının potansiyel alt boyutları (birlikte ebeveynlik anlaşması, birlikte ebeveynlik çatışması, birlikte ebeveynlik iş bö-

lümü, birlikte ebeveynliğin desteklenmesi, birlikte ebeveynliğin küçümsenmesi ve aile ilişkilerinin ortak yönetimi) irdelenmiştir. Ölçeğin hangi bağlamlarda (kırsalda ve kent merkezlerinde yaşayan aileler), hangi örnekleme grubuna (evli ve birlikte yaşayan ve 0-18 yaş aralığında çocukları bulunan çiftler) uygun olarak geliştirileceğine karar verilmiştir.

İkinci aşamada, ölçülmek istenen yapıyı ölçmeye aday madde havuzu oluşturulması hedeflenmiştir. Ölçek maddelerinin yazılmasında, Özdemir, Sağkal, Salman-Engin, Çakıroğlu Çevik ve Gür (2019) tarafından İzmir, Ankara ve Van illerinde hem kent merkezlerinde hem de kırsal kesimlerde evli ve 0-18 yaş çocuklu çiftlerle Türkiye’de birlikte ebeveynlik deneyiminin fenomenolojik yöntemle incelendiği nitel araştırma verilerinden ve ilgili alanyazında yer alan kuramsal açıklamalardan (örn. Feinberg, 2002, 2003; McHale ve Lindahl, 2011) yararlanılmıştır. Ayrıca, madde havuzunun hazırlanmasında konuyla ilgili uluslararası alanyazında var olan birlikte ebeveynlik ölçeklerinin (örn. Abidin ve Brunner, 1995; Feinberg ve ark., 2012; McHale, 1997; Teubert ve Pinquart, 2011b) maddeleri gözden geçirilmiştir. Araştırmada, belirtilen bu üç yöntemden yararlanılarak toplam 51 ifadeden oluşan bir madde havuzu oluşturulmuştur. Maddelerin yazım sürecinde katı davranılmamış; ilgili yapıyı temsil edebilecek maddeler çeşitli bir biçimde yazılmıştır. Başka bir deyişle, başlangıçta madde niteliğine çok fazla saplanmadan ölçülmek istenen özelliğe ilişkin uygun ifadelerin tümü madde havuzuna dâhil edilmiştir. Maddelerin yazımında alanyazında (örn. Clark ve Watson, 1995; DeVellis, 2003; Tavşancıl, 2010) sıklıkla belirtilen ölçütlere (örn. basit, kesin ve açık ifade kullanımı; şimdiki odaklı dil kullanımı; her bir maddenin tek bir düşüncüyü içerecek şekilde yazılması) dikkat edilmiştir.

Üçüncü aşamada, hedef ölçme aracının ölçme formatı belirlenmiştir. Ölçek maddelerinin cevaplandırılmasında kullanılması amacıyla 4’lü Likert derecelendirme anahtarı hazırlanmıştır. Likert derecelendirme anahtarındaki seçenekler (1) *Bize hiç uygun değil*, (2) *Bize biraz uygun*, (3) *Bize çoğunlukla uygun* ve (4) *Bize tamamen uygun* şeklinde düzenlenmiş ve puanlanmıştır. Ölçekten elde edilen yüksek puanlar, birlikte ebeveynliğin düzeyindeki artışı temsil etmektedir.

Dördüncü aşamada, madde havuzu uzman görüşüne sunulmuştur. Uzmanlardan hazırlanan maddelerin ölçülmek istenen özelliği ölçmek için ne kadar uygun olup olmadığını değerlendirmeleri istenmiştir. Uzmanlar her bir maddeyi değerlendirmenin yanı sıra bu maddelerin araştırmacıların kuramsal olarak öngördüğü faktörler içerisindeki uygunluğunu da tespit etmişlerdir. Buna ek olarak, uzmanlar maddeleri açıklık, anlaşılabilirlik ve temsil edebilirlik açısından da değerlendirmişlerdir.

Araştırmada, kapsam geçerliğinin değerlendirilmesinde Kapsam Geçerlik İndeksi'nden yararlanılmıştır. Kapsam geçerliği için altı uzmana (Psikolojik Danışma ve Rehberlik ile Psikoloji alanlarında uzman öğretim üyeleri) başvurulmuş ve aday ölçek maddelerine ilişkin görüşlerini "Gerekli", "Yararlı ancak yetersiz" ve "Gereksiz" şeklinde derecelendirmeleri istenmiştir. Uzman görüşleri alındıktan sonra her bir maddeye ilişkin Kapsam Geçerlik İndeksleri (KGI) hesaplanmıştır. Kapsam geçerlik indeksi düşük iki madde, havuzdan çıkarılmıştır. Tüm KGI değerleri üzerinden yapılan hesaplamalarda ölçek ortalama Kapsam Geçerlik İndeksi %97 olarak hesaplanmıştır. Elde edilen bu değer için altı uzman için belirtilen %90 ve üzeri kodlayıcılar arası tutarlık ölçütünü (Polit, Beck ve Owen, 2007) karşıladığı görülmüştür. Böylelikle kapsam geçerliğinin istatistiksel olarak yeterli olduğu sonucuna varılmıştır. Kapsam geçerliği çalışması sonrasında toplam 49 ifadeden oluşan bir madde havuzu elde edilmiştir. Görünüş geçerliği çalışması kapsamında araştırma ekibi maddeleri ve yönergeyi içerecek şekilde ölçek formunu oluşturmuşlardır. Uzman görüşleri doğrultusunda maddelerde ve yönergede gerekli düzeltmeler tamamlandıktan sonra ölçeğin hedef kitleye uygunluğunu belirlemek amacıyla Aydın ilinde on evli çiftle pilot uygulamalar gerçekleştirilmiş ve katılımcılardan formda yer alan maddeleri açıklık ve anlaşılabilirlik açısından değerlendirmeleri istenmiştir. Pilot uygulamada elde edilen veriler doğrultusunda gerekli düzeltmeler yerine getirilmiş ve ölçeğin nihai formu oluşturulmuştur.

Evren ve Örneklem

Araştırmanın evrenini, Aydın ilinde ikamet eden, evli ve birlikte yaşayan, 0-18 yaş aralığında çocukları bulunan ebeveynler oluşturmuştur. Araştırma evreninden örneklem elde edilmesinde kolay ulaşılabilir örneklem tekniği kullanılmıştır. Bu kapsamda, Aydın ilinde bulunan okulöncesi kurumlar, ilkokullar, ortaokullar ve liseler üzerinden hedef anne ve babalara araştırmayla ilgili duyurular yapılmıştır. Araştırmaya gönüllü olarak katılmayı kabul eden toplam 677 ebeveyn ($n = 550$ anne, %81.2; $n = 127$ baba, %18.8) çalışmanın örneklem grubunu oluşturmuştur. Katılımcıların yaşları 20 ile 56 ($Ort = 34.7$; $ss = 6.07$) arasında değişmiştir. Katılımcıların %6.4'ü ilkököl, %8.7'si ortaokul, %31.2'si lise, %19.6'sı yüksekokul, %26.4'ü lisans ve %7.7'si lisansüstü eğitim mezunudur. Katılımcıların tümü evli, eşleri ve çocuklarıyla bir arada yaşayan ebeveynlerdir. Örneklem grubunda yer alan ebeveynlerin %87.9'u kent merkezinde; %12.1'i ise kırsalda yaşamaktadır. Katılımcıların evlilik süreleri 2 yıl ile 35 yıl ($Ort = 10.83$; $ss = 6.15$) arasında değişmiştir. Katılımcılar, Birlikte Ebeveynlik Ölçeği'nde yer alan ifadeleri yanıtlarken 0-18 yaş aralığında bulunan çocuklarından sadece birini dikkate almışlardır.

Frekanslar incelendiğinde, Birlikte Ebeveynlik Ölçeği doldurulurken dikkate alınan çocuğun yaşının 1 ile 18 ($Ort = 7.52$; $ss = 4.98$) arasında değiştiği tespit edilmiştir. Yine, araştırmada ölçek doldurulurken dikkate alınan çocuğun cinsiyeti incelendiğinde, 325'inin kız (%48), 352'sinin ise erkek (%52) olduğu belirlenmiştir.

Ölçme Araçları

Aile Çatışması Ölçeği (AÇÖ). Aile çatışmasını ölçmek için Kelly ve arkadaşları (2016) tarafından geliştirilen, Özdemir, Sağkal, Salman-Engin, Çakıroğlu Çevik ve Şakiroğlu (2020) tarafından Türkçe'ye uyarlanan ve psikometrik özellikleri test edilen Aile Çatışması Ölçeği (AÇÖ) kullanılmıştır. AÇÖ, toplam üç maddeden oluşan tek boyutlu bir yapıya sahiptir. Ölçek maddeleri 4'lü Likert derecelendirme anahtarı (1 = *Kesinlikle doğru*; 4 = *Kesinlikle doğru değil*) üzerinde yanıtlanmaktadır. Ölçekten elde edilen yüksek puanlar, yüksek aile çatışmasına işaret etmektedir. AÇÖ'nin Türkçe formu için güvenilirlik düzeyi .80 olarak rapor edilmiştir (Özdemir ve ark., 2020). Mevcut araştırmada, AÇÖ'nin Cronbach alfa katsayısı ise .84 olarak hesaplanmıştır.

Aile Bütünlüğü Ölçeği (ABÖ). Aile bütünlüğünü ölçmek için Park, Ünützer ve Grembowski (2014) tarafından geliştirilen, Özdemir ve arkadaşları (2020) tarafından Türkçe'ye uyarlanan ve psikometrik özellikleri test edilen Aile Bütünlüğü Ölçeği (ABÖ) kullanılmıştır. ABÖ, toplam üç madde ve tek boyutlu bir yapı içermektedir. Ölçek maddelerinin yanıtlandırılmasında 4'lü Likert derecelendirme anahtarı (1 = *Kesinlikle katılıyorum*; 4 = *Kesinlikle katılmıyorum*) kullanılmaktadır. Ölçekten elde edilen yüksek puanlar, yüksek aile bütünlüğüne işaret etmektedir. ABÖ'nin Türkçe formu için güvenilirlik düzeyi .89 olarak rapor edilmiştir (Özdemir ve ark., 2020). Mevcut araştırmada, ABÖ'nin Cronbach alfa katsayısı ise .90 olarak hesaplanmıştır.

Algılanan Romantik İlişki Kalitesi Ölçeği (ARİKÖ). Araştırmada romantik ilişki kalitesini ölçmek için Fletcher, Simpson ve Thomas (2000) tarafından geliştirilen, Sağkal ve Özdemir (2018) tarafından Türkçe'ye uyarlanan Algılanan Romantik İlişki Kalitesi Ölçeği (ARİKÖ) kullanılmıştır. Toplam altı maddeyi ve tek boyutlu bir yapıyı içeren ARİKÖ'nde ölçek maddeleri 7'li Likert derecelendirme (1 = *Hiç*; 7 = *Çok*) üzerinde yanıtlanmaktadır. Ölçekten alınan yüksek puanlar, algılanan romantik ilişki kalitesindeki artışa yansıtılmaktadır. Sağkal ve Özdemir (2018), ARİKÖ'nin iç tutarlık katsayısını .86; test-tekrar test güvenilirlik katsayısını ise .81 olarak rapor etmişlerdir. Önceki çalışmalarda (örn. Sağkal ve Özdemir, 2019) elde edilen bulgular da ARİKÖ'nin güçlü psikometrik özelliklere sahip olduğunu göstermiştir. Mevcut araştırmada, ARİKÖ'nin Cronbach alfa katsayısı .90 olarak hesaplanmıştır.

Veri Analizi

Araştırmada elde edilen nicel verilerin analizinde SPSS 25.0 ve AMOS 24.0 programları kullanılmıştır. Analiz öncesi veri tarama işlemleri kapsamında veri setindeki kodlamaların doğruluğu teyit edilmiş, veri setinde kayıp değer ve tek değişkenli uç değerlerin bulunmadığı belirlenmiştir. Veri setindeki gözlemlere ilişkin Mahalanobis uzaklığı kareleri birbirlerinden ayırt edici bir biçimde uzakta yer almadıkları için veri setinde çok değişkenli uç değer tanımlaması yapılmamış ve tüm gözlem değerleri ($N = 677$) analizler için veri setinde tutulmuştur. Ölçeğin faktör yapısını incelemek için öncelikle açıklayıcı faktör analizi faktörleştirme tekniklerinden temel bileşenler analizi uygulanmıştır. Faktör sayısının belirlenmesinde Kaiser'in (1970, 1974) özdeğer ölçütü ile Cattell'in (1966) yamaç birikinti grafiğinden yararlanılmıştır. Ölçeğin faktör yapısını daha iyi yorumlayabilmek için maksimum değişkenlik döndürme tekniği (varimax rotation technique) kullanılmıştır. Analiz verilerinin yorumlanmasında şu ölçütler dikkate alınmıştır: (a) Madde yük değerleri için kabul noktası .32'dir (Tabachnick ve Fidell, 2007), (b) maddenin iki ya da daha fazla faktörde sahip olduğu yük değerleri arasındaki fark .15'ten küçük olmalıdır (Worthington ve Whittaker, 2006), (c) ortak varyans katsayısı için kabul noktası .20'dir (Şencan, 2005) ve (d) her bir boyut en az üç madde içermelidir (Çokluk, Şekercioğlu ve Büyüköztürk, 2010). Açıklayıcı faktör analiziyle BEÖ'ne ilişkin elde edilen faktöriyel yapının geçerliği daha sonra AMOS 24.0 programı kullanılarak doğrulayıcı faktör analiziyle (DFA) test edilmiştir. Model uyumunun değerlendirilmesinde ki-karenin serbestlik derecesine oranı (χ^2/sd), Karşılaştırmalı Uyum İndeksi (CFI), Tucker-Lewis İndeksi (TLI) ve Yaklaşık Hataların Ortalama Karekökü (RMSEA) kullanılmıştır (Çokluk ve ark., 2010). Çokluk ve arkadaşlarına (2010) göre, $\chi^2/sd \leq 5$, CFI $\geq .90$, TLI $\geq .90$ ve RMSEA $\leq .08$ kabul edilebilir uyum iyiliği değerlerini temsil etmektedir.

Araştırmada, yapı geçerliğinin yanı sıra BEÖ'nin ölçüt-bağımlı geçerliği de incelenmiştir. Bu kapsamda, BEÖ'nden elde edilen puanlar ile ölçüt ölçme araçları (AÇÖ, ABÖ ve ARİKÖ) arasındaki Pearson Momentler Çarpımı Korelasyon Katsayıları hesaplanmıştır. BEÖ'nin iç tutarlık güvenilirliğini tespit etmek için Cronbach alfa katsayısı, test-tekrar test güvenilirliğini belirlemek için de korelasyon katsayıları hesaplanmıştır. Madde ayırt edicilik indeksleri kapsamında alt ve üst %27'lik dilimde kalan katılımcıların maddelere verdikleri yanıtlar bağımsız örneklem için *t*-testi kullanılarak karşılaştırılmıştır. Son olarak, düzeltilmiş madde-toplam korelasyonları hesaplanmış ve raporlanmıştır.

İşlem Yolu

Bu araştırma, Aydın Adnan Menderes Üniversitesi Rektörlüğü Sosyal ve Beşeri Bilimler Araştırmaları Etik Kurulu'nun 26.12.2017 tarih ve 31906847/050.04.04-08/09 numaralı kararı çerçevesinde yürütülmüştür. Araştırma kapsamında, Aydın ilinde bulunan okul öncesi kurumlar, ilkokullar, ortaokullar ve liselerde kayıtlı çocukların ebeveynlerine okul yöneticileri ve rehberlik servisleri aracılığıyla duyurular yapılmıştır. Araştırmaya katılım için ebeveynlerin (i) evli ve birlikte yaşıyor olmaları ile (ii) 0-18 yaş aralığında bir çocuğa sahip olmaları kriterleri aranmıştır. Araştırmanın kriterlerini karşılayan ve çalışmaya gönüllü olarak katılmak isteyen ebeveynlerin uygulamalar öncesinde bilgilendirilmiş onamları alınmıştır. Çalışmada, veri toplama işlemleri araştırma ekibi tarafından gerçekleştirilmiş ve gizliliğin korunmasına özen gösterilmiştir. Araştırmada, çalışmaya katılım için ebeveynlere herhangi bir ödeme ya da ödüllendirme yapılmamıştır.

Bulgular

Yapı Geçerliği Sonuçları

BEÖ'nin faktör yapısını belirlemek amacıyla 49 maddelik form üzerinde Temel Bileşenler Analizi (TBA) uygulanmıştır. TBA uygulanmadan önce verinin faktör analizi için uygunluğu değerlendirilmiştir. Kaiser-Meyer-Olkin testi, örneklem büyüklüğünün faktör analizi için yeterli (KMO = .967) olduğunu göstermiştir. Bartlett Küresellik Testi (Bartlett's Test of Sphericity), $\chi^2(1176) = 27663.560$, $p < .001$, maddeler arasındaki korelasyonların TBA için yeterince büyük olduğunu göstermiştir (Bartlett, 1954). Verideki her bir faktör için özdeğerleri elde etmek amacıyla döndürme işlemi uygulanmadan analiz yapılmıştır. Kaiser'in (1970, 1974) ölçütüne göre öz değeri 1'in üzerinde olan altı faktör tespit edilmiştir. Bu altı faktörün varyansa yaptığı katkı %67'dir. Faktör sayısının belirlenmesinde ikinci ölçüt olarak Cattell'in (1966) yamaç birikinti grafiği'ne bakılmıştır. Yamaç birikinti grafiği, eğimin altıncı noktadan sonra bir plato yaptığını göstermiştir. Bu noktadan sonraki faktörlerin varyansa yaptıkları katkının hem küçük hem de yaklaşık olarak aynı oldukları tespit edilmiştir. Bu açıdan faktör sayısının altı olmasına karar verilmiştir. Faktör sayısının belirlenmesinin ardından ölçek yapısının yorumlanmasını kolaylaştırmak amacıyla altı faktörlü çözüm üzerinde maksimum değişkenlik döndürme (varimax rotation) tekniği uygulanmıştır. Ölçek yapısının yorumlanmasında kullanılan ölçütlere dayalı olarak; iki ya da daha fazla faktörde sahip olduğu yük değerleri arasındaki fark .15'in üstünde olan üç madde (41, 43 ve 7) ölçekten çıkarılmıştır. Böylelikle, BEÖ'nin yorumlama ölçütlerini karşılayan toplam 46 maddeden ve altı

Tablo 1. BEÖ Maddeleri, Faktör Yükleri ve Ortak Varyans Katsayıları

Faktörler	Maddeler	Faktör yükleri						h^2
		F1	F2	F3	F4	F5	F6	
Birlikte Ebeveynlik Desteği	M19	.80						.83
	M17	.80						.83
	M18	.76						.83
	M22	.76						.78
	M16	.75						.78
	M15	.73						.75
	M23	.71						.62
	M20	.68						.71
	M21	.54						.65
Birlikte Ebeveynliğin Küçümsenmesi	M26		.79					.80
	M31		.79					.77
	M24		.79					.77
	M25		.76					.74
	M32		.74					.72
	M27		.74					.74
	M29		.62					.68
	M30		.61					.55
	M28		.58					.61
Birlikte Ebeveynlik İş bölümü	M38			.78				.77
	M37			.77				.75
	M36			.77				.63
	M35			.75				.64
	M34			.73				.66
	M39			.72				.79
	M33			.72				.55
	M40			.71				.79
	M47				.77			.68
Aile İlişkilerinin Ortak Yönetimi	M44				.76			.68
	M49				.75			.68
	M48				.71			.69
	M46				.69			.67
	M45				.63			.45
	M42				.57			.47
	M12					.72		.69
	M9					.69		.62
	M14					.67		.73
Birlikte Ebeveynlik Çatışması	M13					.67		.74
	M10					.67		.73
	M8					.64		.58
	M11					.57		.52

Tablo 1. devamı

Faktörler	Maddeler	Faktör yükleri						h^2
		F1	F2	F3	F4	F5	F6	
Birlikte Ebeveynlik Anlaşması	M3						.78	.72
	M4						.75	.71
	M6						.62	.60
	M1						.58	.61
	M2						.58	.63
	M5						.56	.53

Not. (i) Analizler 677 gözlem üzerinden gerçekleştirilmiştir; (ii) h^2 = Ortak varyans katsayısı.

faktörlü yapıdan oluştuğu gözlenmiştir. Elde edilen bu altı faktörlü yapı, varyansın %68.43'ünü açıklamıştır. Birinci faktör, varyansa %14.33, ikinci faktör %13.64, üçüncü faktör %12.30, dördüncü faktör %10.11, beşinci faktör %10.02 ve altıncı faktör ise %8.03 katkı sağlamıştır. Analizler sonrasında dokuz maddeden oluşan ve ebeveynlik sürecinde eşlerin birbirlerinin ebeveynliğini desteklemelerine yönelik ifadeleri içeren birinci faktör, "birlikte ebeveynlik desteği" olarak isimlendirilmiştir. Dokuz maddeden oluşan ve ebeveynlik sürecinde eşlerin birbirlerinin ebeveynliğini küçümsemelerine yönelik ifadeleri içeren ikinci faktör, "birlikte ebeveynliğin küçümsemesi" olarak isimlendirilmiştir. Sekiz maddeden oluşan ve ebeveynlerin çocuk yetiştirme sürecinde çocukla ilgili iş bölümüne yönelik ifadelerini içeren üçüncü faktör "birlikte ebeveynlik iş bölümü" olarak isimlendirilmiştir. Yedi maddeden oluşan ve ebeveynlerin nasıl bir aile yönetim süreci işlettiklerine dair ifadeleri içeren dördüncü faktör, "aile ilişkilerinin ortak yönetimi" olarak isimlendirilmiştir. Yedi maddeden oluşan ve eşlerin çocuk yetiştirme sürecinde yaşadıkları anlaşmazlıklara ilişkin ifadeleri içeren beşinci faktör, "birlikte ebeveynlik çatışması" olarak isimlendirilmiştir. Son olarak, altı maddeden oluşan ve eşlerin çocuk yetiştirme konusunda nasıl bir anlaşma içerisinde olduklarına ilişkin ifadeleri içeren altıncı boyut "birlikte ebeveynlik anlaşması" olarak isimlendirilmiştir. Analizlerde hesaplanan madde faktör yükleri Tablo 1'de verilmiştir.

Tablo 1'de görüldüğü üzere, birlikte ebeveynlik desteği alt boyutunda faktör yüklerinin .54 ile .80, birlikte ebeveynliğin küçümsemesi alt boyutunda .58 ile .79, birlikte ebeveynlik iş bölümü alt boyutunda .71 ile .78, aile ilişkilerinin ortak yönetimi alt boyutunda .57 ile .77, birlikte ebeveynlik çatışması alt boyutunda .57 ile .72 ve birlikte ebeveynlik anlaşması alt boyutunda .56 ile .78

arasında değişmiştir. Ortak varyans katsayılarının .45 ile .83 arasında değiştiği belirlenmiştir.

BEÖ'nin açılımlı faktör analizi yöntemiyle elde edilen altı faktörlü çözümünün veri setine uyumunu test etmek için doğrulayıcı faktör analizi gerçekleştirilmiştir. Analizlerde AMOS 24.0 programından yararlanılarak 46 maddeden ve toplam altı boyuttan oluşan BEÖ'nin faktör yapısı ikinci düzey doğrulayıcı faktör analiziyle en çok olabilirlik (maximum likelihood) tahmin metodu kullanılarak incelenmiştir. İlk analizde, uyum indekslerinin çoğunluğunun kabul edilebilir sınırlar içerisinde olduğu görülmekle birlikte TLI değerinin eşğin bir miktar altında olduğu tespit edilmiştir: $\chi^2(982) = 3596.652, p < .001, \chi^2/sd = 3.66, CFI = .90, TLI = .89, RMSEA = .06$ CI [.06, .07]. TLI değeri .90'dan düşük olduğu için model uyumunu güçlendirmek amacıyla modifikasyon indeksleri incelenmiştir. Modifikasyon indeksleri, madde 33 (*Ailemizde, çocuğumuzla ilgili sorumlulukları daha çok anne yerine getirir*) ile madde 36'nın (*Çocuğumuzla ilgili işlerden daha çok anne sorumludur*) hata kovaryanslarının ilişkilendirilmesinin model uyumuna önemli düzeyde katkı sağlayacağını göstermiştir. Çokluk ve arkadaşlarının (2010) belirttiği ölçütler dikkate alındığında (χ^2/sd 'nin 5'ten küçük, CFI ve TLI değerlerinin .90'ın üzerinde, RMSEA değerinin ise .08'den küçük olması), modifikasyon sonrasında modelin veri setine kabul edilebilir uyum sağladığı görülmüştür: $\chi^2(981) = 3266.875, p < .001, \chi^2/sd = 3.33, CFI = .91, TLI = .91, RMSEA = .06$ CI [.06, .06]. Altı faktörlü ikinci düzey modelde hem birinci düzey hem de ikinci düzey parametre tahminlerinin tümünün .001 düzeyinde anlamlı olduğu belirlenmiştir. Tablo 2'de de görüldüğü üzere, faktör yüklerinin Tabachnick ve Fidell'in (2007) önerdiği .32 kabul noktasından daha yüksek olduğu belirlenmiştir.

Tablo 2. BEÖ'nin 46 Maddelik Formu İçin DFA Faktör Yükleri

Faktörler/Maddeler	λ
<i>Birlikte Ebeveynlik Anlaşması</i>	
1. Çocuğumuzu yetiştirme sürecinde eşimle benzer hedeflere sahibiz.	.787***
2. Çocuğumuzu yetiştirme sürecinde eşimle fikirlerimiz örtüşür.	.794***
3. Çocuğumuzla ilgili bir karar alınması gerektiğinde eşimle ortak hareket ederiz.	.720***
4. Çocuğumuzun eğitimi, sağlığı gibi konularda eşimle birlikte karar veririz.	.708***
5. Çocuğumuzun yemesi, içmesi, uyku düzeni gibi konularda eşimle benzer fikirlere sahibiz.	.676***
6. Eşimle ben çocuğumuz için neyin iyi neyin kötü olduğu konusunda hem fikiriz.	.719***
<i>Birlikte Ebeveynlik Çatışması</i>	
8. Çocuğumuzla ilgili konularda eşimle birbirimize bağırırız.	.671***
9. Çocuğumuza nasıl annelik/babalık yapacağımız konusunda eşimle çatışırız.	.717***
10. Çocuğumuzu nasıl yetiştireceğimiz konusunda eşimle zıtlaşırız.	.833***
11. Çocuğumuzla ilgili iş bölümü konusunda eşimle çatışırız.	.629***
12. Çocuğumuza karşı tutumlarımız konusunda eşimle anlaşmazlıklar yaşarız.	.790***
13. Birbirimizin anneliğine/babalığına müdahale ettiğimiz için eşimle ilişkimizde çatışma yaşarız.	.857***
14. Anne/babalık konusunda eşimle fikirlerimiz örtüşmediği için anlaşmazlık yaşarız.	.860***
<i>Birlikte Ebeveynlik Desteği</i>	
15. Eşim benim iyi bir anne/baba olduğumu söyler.	.816***
16. Eşim benim anneliğimi/babalığımı beğenir.	.842***
17. Eşim benim annelik/babalık becerilerimi takdir eder.	.895***
18. Eşim benim iyi bir anne/baba olduğumu bana hissettirir.	.920***
19. Eşim annelik/babalık konusunda harcadığım çabayı takdir eder.	.912***
20. Eşim annelik/babalık sürecinde ona destek olduğumu söyler.	.817***
21. Eşim çocuğumuzla ilgili aldığım kararlara saygı duyar.	.744***
22. Eşim anneliğim/babalığım ile ilgili güzel sözler söyler.	.853***
23. Eşim başkalarının yanında benim iyi bir anne/baba olduğumu söyler.	.738***
<i>Birlikte Ebeveynliğin Küçümsenmesi</i>	
24. Eşim benim anneliğimi/babalığımı küçümser.	.858***
25. Eşim benim anneliğime/babalığıma saygı duymaz.	.834***
26. Eşim beni anne/baba olarak yeterli bulmaz.	.880***
27. Eşim anneliğim/babalığım ile ilgili söylenir.	.843***
28. Çocuğumuzla bir aradayken eşim benim anneliğime/babalığıma müdahale eder.	.733***
29. Eşim annelik/babalık davranışlarımı eleştirir.	.801***
30. Çocuğumuzla ilgili sorunlar çıktığında (örneğin, hastalık, kaza, yaralanma, başarısızlık) eşim beni suçlar.	.653***
31. Eşim benim anneliğim/babalığım ile ilgili küçük düşürücü sözler söyler.	.827***
32. Eşim benim anne/baba olarak otoritemi küçümser.	.817***
<i>Birlikte Ebeveynlik İş bölümü</i>	
33. Ailemizde, çocuğumuzla ilgili sorumlulukları daha çok anne yerine getirir.	.561***
34. Çocuğumuzla ilgili sorumlulukları eşimle paylaşıyoruz.	.773***
35. Çocuğumuzla ilgili işleri (örneğin, tuvaleti, banyosu, ödevleri) ikimiz de yerine getiririz.	.723***
36. Çocuğumuzla ilgili işlerden daha çok anne sorumludur.	.612***
37. Ailemizde, çocuğumuzla ilgili görevlerin paylaşımından memnunum.	.865***
38. Ailemizde, çocuğumuzla ilgili sorumlulukların paylaşımı adilidir.	.874***

Tablo 2. devamı

Faktörler/Maddeler	λ
39. Çocuğumuzla ilgili işler konusunda eşimle birbirimize destek oluruz.	.911***
40. Çocuğumuzu yetiştirme sürecinde eşim ve ben birbirimizin işini kolaylaştırırız.	.909***
Aile İlişkilerinin Ortak Yönetimi	
42. Eşimle, çocuğumuzla ilgili bir tartışma yaşadığımızda, çocuğu da bu tartışmanın parçası yaparız.	.548***
44. Eşimle, çocuğumuzla ilgili tartışmalar yaşasak bile bu durumu çocuğa yansıtmamaya çalışırız.	.779***
45. Aile içi sorunlarımızda çocuğumuzu birbirimize karşı kullanmayız.	.547***
46. Çocuğumuzun yanında eşimle birbirimiz hakkında olumsuz şeyler konuşmamaya çalışırız.	.815***
47. Ailemizde, anne baba olarak tartışma yaşasak bile çocuğumuzu arada bırakmayız.	.747***
48. Çocuğumuzun önünde birbirimizle ters düşmemeye çalışırız.	.845***
49. Çocuğumuzla ilgili tartışmalarımızı, çocuk yanımızdayken yapmayız.	.795***

Not. Tüm parametre tahminleri standardize edilmiştir; DFA = doğrulayıcı faktör analizi; λ = faktör yükü. *** $p < .001$

Ölçüt-Bağıntılı Geçerlik Sonuçları

Ölçüt-bağıntılı geçerlik çalışmasında, Birlikte Ebeveynlik Ölçeği (BEÖ) ile Aile Çatışması Ölçeği (AÇÖ), Aile Bütünlüğü Ölçeği (ABÖ) ve Algılanan Romantik İlişki Kalitesi Ölçeği (ARİKÖ) arasındaki ilişkiler incelenmiştir. Tablo 3'te görüldüğü gibi, BEÖ alt boyutları ile AÇÖ, ABÖ ve ARİKÖ puanları arasında beklenen yönde, orta düzeyde ve anlamlı korelasyonlar hesaplanmıştır. BEÖ toplam puanı ile AÇÖ arasında negatif yönde, yüksek düzeyde anlamlı bir ilişki ($r = -.73, p < .01$); BEÖ toplam puanı ile ABÖ ($r = .55, p < .01$) ve ARİKÖ ($r = .70, p < .01$) arasında ise pozitif yönde anlamlı ilişkiler tespit edilmiştir. Araştırmada elde edilen bu bulgular, BEÖ'nin ölçüt-bağıntılı geçerliğe sahip olduğunu göstermiştir.

Güvenirlik Sonuçları

Bu çalışmada, Birlikte Ebeveynlik Anlaşması, Birlikte Ebeveynlik Çatışması, Birlikte Ebeveynlik Desteği, Birlikte Ebeveynliğin Küçümsenmesi, Birlikte Ebeveynlik İş bölümü, Aile İlişkilerinin Ortak Yönetimi alt boyutları ile Birlikte Ebeveynlik Ölçeği toplam puanı üzerinden hesaplanan Cronbach alfa katsayıları sırasıyla .87, .91, .95, .94, .93, .89 ve .97 olarak belirlenmiştir. Ayrıca, Birlikte Ebeveynlik Ölçeği'nin birinci ve ikinci uygulaması arasındaki ilişki de yüksek düzeyde anlamlı bulunmuştur, $r(33) = .95, p < .01$. Test-tekrar test analizinde elde edilen bu bulgu, BEÖ puanlarındaki varyansın yaklaşık olarak %90'ının üç hafta arayla yapılan ölçümlerde kararlı olduğunu göstermiştir. Birlikte Ebeveynlik Anlaşması, $r(33) = .76, p < .01$; Birlikte

Tablo 3. Birlikte Ebeveynlik Ölçeği ve Ölçüt Ölçme Araçları Arasındaki Korelasyon Katsayıları

Değişkenler	Ort	ss	1	2	3	4	5	6	7	8	9
1. BEA	18.40	3.99	-								
2. BEÇ	12.27	5.14	-.62**	-							
3. BED	26.90	7.76	.64**	-.60**	-						
4. BEK	12.30	5.34	.54**	.69**	-.68**	-					
5. BEİ	19.76	6.60	.60**	-.51**	.56**	-.47**	-				
6. AİOY	22.49	4.84	.51**	-.56**	.56**	-.51**	.42**	-			
7. BEÖ-T	143.00	26.96	.80**	-.82**	.87**	-.81**	.77**	.73**	-		
8. AÇÖ	5.74	2.50	-.58**	.63**	-.58**	.59**	-.49**	-.66**	-.73**	-	
9. ABÖ	10.59	2.18	.46**	-.42**	.47**	-.49**	.40**	.38**	.55**	-.46**	-
10. ARİKÖ	33.71	8.13	.61**	-.53**	.62**	-.53**	.52**	.52**	.70**	-.61**	.57**

Not. BEA = Birlikte Ebeveynlik Anlaşması; BEÇ = Birlikte Ebeveynlik Çatışması; BED = Birlikte Ebeveynlik Desteği; BEK = Birlikte Ebeveynliğin Küçümsenmesi; BEİ = Birlikte Ebeveynlik İş bölümü; AİO = Aile İlişkilerinin Ortak Yönetimi; BEÖ-T = Birlikte Ebeveynlik Ölçeği Toplam Puanı; AÇÖ = Aile Çatışması Ölçeği; ABÖ = Aile Bütünlüğü Ölçeği; ARİKÖ = Algılanan Romantik İlişki Kalitesi Ölçeği; ** $p < .01$

Tablo 4. BEÖ Madde Analizi Sonuçları

Maddeler	Alt %27 (n = 183)		Üst %27 (n = 183)		t	p	R
	Ort	ss	Ort	ss			
M1	2.28	.80	3.51	.59	-16.851	.000	.70
M2	2.23	.72	3.38	.61	-16.487	.000	.71
M3	2.68	.89	3.80	.45	-15.274	.000	.70
M4	2.84	.98	3.93	.28	-14.455	.000	.70
M5	2.33	.91	3.55	.61	-15.004	.000	.62
M6	2.49	.91	3.66	.53	-14.981	.000	.70
M8	2.08	.93	1.48	.84	6.443	.000	.65
M9	2.17	.94	1.54	1.08	5.972	.000	.70
M10	1.99	.95	1.21	.56	9.666	.000	.79
M11	2.11	.99	1.33	.67	8.774	.000	.60
M12	2.20	.91	1.50	.76	8.021	.000	.75
M13	2.03	.99	1.32	.68	7.905	.000	.79
M14	2.04	.94	1.32	.69	8.317	.000	.79
M15	2.49	.93	3.84	.49	-17.226	.000	.82
M16	2.56	.91	3.86	.42	-17.564	.000	.84
M17	2.26	.96	3.82	.47	-19.683	.000	.88
M18	1.96	.85	3.79	.49	-25.275	.000	.89
M19	2.07	.93	3.83	.47	-22.947	.000	.89
M20	1.84	.88	3.74	.57	-24.610	.000	.79
M21	2.43	.85	3.79	.48	-18.987	.000	.72
M22	1.77	.84	3.67	.59	-25.001	.000	.84
M23	2.03	1.01	3.61	.74	-17.026	.000	.72
M24	1.52	.86	1.08	.47	6.023	.000	.82
M25	1.55	.87	1.07	.41	6.838	.000	.79
M26	1.55	.86	1.07	.44	6.838	.000	.84

Ebeveynlik Çatışması, $r(33) = .81, p < .01$; Birlikte Ebeveynlik Desteği, $r(33) = .94, p < .01$; Birlikte Ebeveynliğin Küçümsenmesi, $r(33) = .89, p < .01$; Birlikte Ebeveynlik İş bölümü, $r(33) = .88, p < .01$ ve Aile İlişkilerinin Ortak Yönetimi, $r(33) = .79, p < .01$ için test-tekrar test korelasyonları yüksek düzeyde anlamlı bulunmuştur. BEÖ'nin madde ayırt edicilik indekslerine ve düzeltilmiş madde-toplam korelasyonlarına ilişkin bulgular ise Tablo 4'te verilmiştir.

Tablo 4'te görüldüğü üzere, alt ve üst %27'lik gruplarda yer alan bireylerin maddelere verdikleri tepkilerin anlamlı düzeyde birbirinden farklılaştığı, başka bir deyişle, madde ayırt ediciliğinin sağlandığı belirlenmiştir. Ayrıca, düzeltilmiş madde-toplam korelasyonlarının .53 ile .89 arasında değiştiği gözlenmiştir. Sonuç

olarak, elde edilen tüm bu bulgular Birlikte Ebeveynlik Ölçeği'nin yüksek düzeyde güvenilirliğe sahip olduğuna ilişkin önemli kanıtlar sunmuştur.

Betimsel İstatistikler

Araştırmada, katılımcıların BEÖ'nden aldıkları toplam puanlar 48 ile 184 arasında ($Ort = 143.01, ss = 26.96$) değişmiştir. Tablo 5'te görüldüğü üzere, betimsel istatistikler, yaş ile BEÖ alt boyutları ve toplam puanı arasındaki ilişkilerin anlamlı olmadığını göstermiştir. Benzer bir biçimde, yaşanan yerin özelliğinin (kent ya da kırsal) birlikte ebeveynlik puanları üzerinde anlamlı bir etkisinin olmadığı görülmüştür (bkz. Tablo 6). Ayrıca, birlikte ebeveynlik puanları çocukların gelişim dönemlerine (bebeklik, ilk çocukluk, son çocukluk, ilk

Tablo 4. devamı

Maddeler	Alt %27 (n = 183)		Üst %27 (n = 183)		t	p	R
	Ort	ss	Ort	ss			
M27	1.66	.86	1.16	.55	6.589	.000	.81
M28	1.79	.86	1.20	.49	8.124	.000	.72
M29	1.84	.79	1.25	.58	8.095	.000	.78
M30	1.69	.97	1.63	.45	6.784	.000	.64
M31	1.49	.88	1.05	.34	6.380	.000	.82
M32	1.63	.91	1.12	.47	6.804	.000	.80
M33	1.49	.70	2.77	.99	-14.199	.000	.62
M34	1.96	.69	3.46	.69	-20.587	.000	.75
M35	1.72	.80	3.39	.84	-19.438	.000	.72
M36	1.42	.67	2.63	1.04	-13.187	.000	.68
M37	1.71	.75	3.51	.67	-24.349	.000	.82
M38	1.51	.64	3.44	.68	-28.142	.000	.83
M39	1.79	.69	3.67	.58	-28.234	.000	.84
M40	1.74	.66	3.66	.60	-29.097	.000	.83
M42	3.50	.78	3.91	.37	-6.367	.000	.53
M44	2.38	.93	3.60	.71	-14.104	.000	.74
M45	2.77	1.13	3.80	.68	-10.629	.000	.54
M46	2.33	.85	3.72	.50	-19.123	.000	.73
M47	2.79	.67	3.91	.31	-14.856	.000	.74
M48	2.25	.85	3.57	.61	-17.192	.000	.76
M49	2.36	.67	3.49	.71	-12.824	.000	.74

Not. R = düzeltilmiş madde-toplam korelasyonu

Tablo 5. Birlikte Ebeveynlik Ölçeği ve Betimsel/İlişkisel İstatistikler

Değişkenler	Ort	ss	Yaş	Evlilik Süresi
1. BEA	18.41	3.99	-.03	-.05
2. BEÇ	22.76	5.12	.02	.076*
3. BED	26.90	7.76	.00	-.05
4. BEK	32.69	5.34	-.06	.02
5. BEİ	19.76	6.60	-.02	-.06
6. AİOY	22.49	4.84	-.06	-.11**
7. BEÖ-T	143.01	26.96	-.02	-.075
8. Yaş	34.70	6.07	-	-
9. Evlilik Süresi _(ay)	130.99	73.75	.74**	-

Not. BEA = Birlikte Ebeveynlik Anlaşması; BEÇ = Birlikte Ebeveynlik Çatışması; BED = Birlikte Ebeveynlik Desteği; BEK = Birlikte Ebeveynliğin Küçümsenmesi; BEİ = Birlikte Ebeveynlik İş bölümü; AİO = Aile İlişkilerinin Ortak Yönetimi; BEÖ-T = Birlikte Ebeveynlik Ölçeği Toplam Puan; *p < .05, **p < .01

Tablo 6. Birlikte Ebeveynlik Puanlarının Yaşanılan Yere Göre Karşılaştırma Sonucu

	Yerleşim Yeri						%95 Güven aralığı	<i>t</i>	<i>df</i>
	Kırsal			Kent					
	<i>Ort</i>	<i>ss</i>	<i>n</i>	<i>Ort</i>	<i>ss</i>	<i>n</i>			
Birlikte Ebeveynlik	145.07	26.99	82	142.72	26.97	595	-3.89, 8.59	.74	675

Tablo 7. Birlikte Ebeveynlik Puanlarının Çocukların Gelişim Dönemine Göre Karşılaştırma Sonucu

Kaynak	<i>sd</i>	<i>Kareler Toplamı</i>	<i>Ortalamanın Karesi</i>	<i>F</i>	<i>p</i>
Gruplararası	4	5204.35	1301.09	1.798	.127
Gruplariçi	672	486301.62	723.66		
Toplam	676	491505.98			

Tablo 8. Birlikte Ebeveynlik Puanlarının Eğitim Düzeyine Göre Karşılaştırma Sonucu

Kaynak	<i>sd</i>	<i>Kareler Toplamı</i>	<i>Ortalamanın Karesi</i>	<i>F</i>	<i>p</i>
Gruplararası	5	9930.61	1986.12	2.77	.017*
Gruplariçi	671	481575.37	717.70		
Toplam	676	491505.98			

*p < .05**Tablo 9.** Birlikte Ebeveynlik Puanlarının Eğitim Düzeylerine Göre ANOVA Post Hoc Karşılaştırmaları

Grup	<i>n</i>	<i>Ort</i>	<i>ss</i>	<i>Post hoc</i>
1. İlkokul mezunu	43	132.19	34.80	
2. Ortaokul mezunu	59	140.42	31.05	
3. Lise mezunu	211	141.11	25.95	
4. Yüksekokul mezunu	133	144.26	28.39	
5. Lisans mezunu	179	145.94	25.00	1<5*
6. Lisansüstü mezunu	52	149.19	17.54	1<6*

*p < .05

ergenlik, orta/ileri ergenlik) göre karşılaştırıldığında da gruplar arasında anlamlı bir farklılığın bulunmadığı ($F_{(4, 672)} = 1.798, p > .05$) tespit edilmiştir (bkz. Tablo 7). Fakat BEÖ'nden alınan puanlar evlilik süresi açısından değerlendirildiğinde, evlilik süresi arttıkça birlikte ebeveynlik çatışmasının arttığı ($r = .08, p = .047$) ve aile ilişkilerinin ortak yönetiminin ise azaldığı ($r = -.11, p = .003$) tespit edilmiştir. Araştırmada, BEÖ'nden elde edilen puanlar ebeveynlerin eğitim düzeyi açısından da kar-

şılaştırılmıştır. Tek yönlü varyans analizi sonuçları (bkz. Tablo 8), BEÖ'nden alınan puanların eğitim düzeyine göre anlamlı düzeyde farklılaştığını göstermiştir ($F_{(5, 671)} = 2.767, p = .017$). Bonferroni düzeltilmeli post hoc testi sonuçları (bkz. Tablo 9), lisans ve lisansüstü eğitim düzeyine sahip ebeveynlerin, ilkökul mezunu ebeveynlere göre, daha yüksek bir birlikte ebeveynlik ilişkisi rapor ettiklerini göstermiştir ($p = .039$ ve $p = .032$).

Sonuç, Tartışma ve Öneriler

Türkiye’de birlikte ebeveynliği ölçmeye yönelik batı kaynaklı bazı ölçme araçları (örn., Ebeveynlik İşbirliği Ölçeği; Abidin ve Brunner, 1995) araştırmacılar (Salman-Engin ve ark., 2019) tarafından Türkçe’ye uyarlanmış olsa da bu olguyu ölçmeye yönelik Türkiye’de geliştirilmiş bir ölçme aracı bulunmamaktadır. Bu nedenle, bu çalışmada ebeveynlerin birlikte ebeveynlik deneyimlerini ölçmeye yönelik 46 madde ve altı boyuttan oluşan Birlikte Ebeveynlik Ölçeği (BEÖ) geliştirilmiştir. BEÖ’nin geçerlik ve güvenilirliği kent merkezi ve kırsalda yaşayan ve 0-18 yaş aralığında çocuğu bulunan, bir arada yaşayan ebeveynlerden toplanan verilere dayalı olarak incelenmiştir. Bu çalışmanın sonuçları, BEÖ’nin Türkiye’de yaşayan anne babaların birlikte ebeveynlik deneyimlerini ölçmek için geçerli ve güvenilir bir ölçme aracı olduğunu göstermektedir. BEÖ’nin alt ölçekleri çok iyi düzeyde iç tutarlık göstermiş (Cronbach alfa katsayıları .87 ile .97 arasında değişmiştir) ve BEÖ iyi düzeyde ölçüt-bağıntılı geçerliği ortaya koymuştur. Sonuçlar, birlikte ebeveynliği değerlendirmek için genel bir birlikte ebeveynlik puanının kullanılabilmesi gibi, boyutlar bazında da ölçeğin kullanılabilmesini göstermektedir. Mevcut çalışmada geliştirilen BEÖ, birlikte ebeveynlik deneyimlerini değerlendirmede önemli bir ilk adımdır ve bu ölçeğin birlikte ebeveynliğin belirleyicilerini ve sonuçlarını inceleyen gelecekteki çalışmalara temel oluşturacağını düşünüyoruz.

Gerçekleştirilen açımlayıcı faktör analizi sonrasında BEÖ için altı faktörlü bir yapı elde edilmiştir. Boyutlar “birlikte ebeveynlik desteği”, “birlikte ebeveynliğin küçümsenmesi”, “birlikte ebeveynlik iş bölümü”, “aile ilişkilerinin ortak yönetimi”, “birlikte ebeveynlik çatışması” ve “birlikte ebeveynlik anlaşması” olarak isimlendirilmiştir. Ayrıca, BEÖ’nin açımlayıcı faktör analizi yöntemiyle elde edilen altı faktörlü çözümünün veri setine uyumunu test etmek için gerçekleştirilen doğrulayıcı faktör analizi sonuçları altı faktörlü yapının doğrulandığını göstermiştir. Bu sonuçlar BEÖ’nin boyutlarının alanyazında var olan bazı ölçekler ya da ölçek boyutları ile örtüştüğünü göstermektedir. Örneğin “birlikte ebeveynlik anlaşması” boyutu Abidin ve Brunner (1995) tarafından geliştirilen Ebeveynlik İşbirliği Ölçeği ile benzerlik göstermektedir. Yine “birlikte ebeveynlik çatışması” ve “birlikte ebeveynlik anlaşması” boyutları McHale’nin (1997) ileri sürdüğü çatışma ve uyum boyutları ile paralellik göstermektedir.

Ölçeğin faktör yapısı daha çok Feinberg (2002) tarafından ileri sürülen ve çocuk yetiştirmeye yönelik anlaşma, iş bölümü, ebeveyn desteği/küçümseme ve aile ilişkilerinin ortak yönetimi boyutlarını içeren kuramsal temelle benzerlik göstermektedir. Özellikle “birlikte

ebeveynlik desteği”, “birlikte ebeveynliğin küçümsenmesi”, “birlikte ebeveynlik anlaşması” ve “birlikte ebeveynlik iş bölümü” boyutları Feinberg ve arkadaşları (2012) tarafından geliştirilen Birlikte Ebeveynlik İlişkileri Ölçeği’nin bazı boyutları ile paralellik göstermiştir. Ancak Birlikte Ebeveynlik İlişkileri Ölçeği’nde (Feinberg ve ark., 2012) yer alan “iş bölümü” boyutu ölçek geliştirme sürecinde iki maddeyle sonuçlanmış ve görece olarak faktör yükü düşük bulunmuştur. Mevcut çalışmada ise BEÖ’nin sekiz madde içeren birlikte ebeveynlik iş bölümü boyutu hem madde faktör yükleri hem de iç tutarlık değeri açısından yeterli psikometrik özellikler göstermiştir.

Mevcut birlikte ebeveynlik ölçeklerine benzer şekilde (örn., Feinberg ve ark., 2012) bu çalışmada incelenen BEÖ, istatistiksel olarak test edildiğinde güçlü iç tutarlık ve güvenilirlik değerleri göstermiştir. Bu bulgu, BEÖ’nin maddelerinin birbirleriyle ilişkililiğinin, birlikte ebeveynlik yapısını ölçmek için iyi tasarlandığını göstermektedir. Ayrıca, yüksek iç tutarlık ve güvenilirlik değerleri, ölçeğin, gelecekte gerçekleştirilecek ampirik çalışmalarda kullanılabilmesini göstermektedir.

Alanyazında, birlikte ebeveynliğin aile sistemi (Minuchin, 1985) ve evlilik ilişkisiyle (Schoppe-Sullivan, Mangelsdorf, Frosch ve McHale, 2004) bağlantılı olduğu vurgulandığı için bu çalışmada BEÖ’nin ölçüt-bağıntılı geçerliğini değerlendirmede Aile Çatışması Ölçeği, Aile Bütünlüğü Ölçeği ve Algılanan Romantik İlişki Kalitesi Ölçeği ölçüt ölçme araçları olarak kullanılmıştır. Çalışmanın bulguları, Birlikte Ebeveynlik Ölçeği ile Aile Çatışması Ölçeği, Aile Bütünlüğü Ölçeği ve Algılanan Romantik İlişki Kalitesi Ölçeği arasında beklenen yönde ve anlamlı ilişkiler olduğunu göstermiştir. Birlikte Ebeveynlik Ölçeği, aile ilişkileri ve çift ilişkisi gibi aile sisteminin diğer birimleri ile birlikte ebeveynlik arasındaki ilişkileri incelemek için kullanışlı görünmektedir. Aile sistemleri perspektifinden bakıldığında hem çift ilişkisi hem de birlikte ebeveynlik ilişkisi, daha geniş aile içindeki geçişim sınırları ayrılmış alt sistemlerdir (Minuchin, 1985). Bu nedenle, birindeki işlevselliğin doğası gereği diğerine bağlı olması beklenir ve birlikte ebeveynlikle ilgili görgül araştırma bulguları bu görüşü genel olarak desteklemektedir (örn. McHale, 1995; Schoppe-Sullivan ve ark., 2004). Mevcut çalışmada, BEÖ puanları ile çift ilişkisi ve aile yaşantısı arasında saptanan anlamlı korelasyonlar, BEÖ’nin ölçüt-bağıntılı geçerliğine katkıda bulunmakta ve değişkenler arasındaki ilişkilerin doğası önceki araştırmalarla benzerlik göstermektedir (McHale, 1995; Schoppe-Sullivan ve ark., 2004).

Sonuçlar betimsel istatistikler açısından değerlendirildiğinde, bu çalışmanın sonuçları yaş ile BEÖ alt boyutları ve toplam puanı arasında anlamlı ilişki olmadığını göstermiştir. Ayrıca, yaşanan yerin özelliğinin

(kent ya da kırsal) birlikte ebeveynlik puanları üzerinde anlamlı bir etkisinin olmadığı görülmüştür. Bunun bir nedeni araştırma grubunun ağırlıklı olarak kentsel örneklem grubundan oluşması, kırsal örneklem grubunun araştırmada yeterince temsil edilememiş olması olabilir. Sonuçlar, evlilik süresi arttıkça birlikte ebeveynlik çatışmasının arttığı ve aile ilişkilerinin ortak yönetiminin ise azaldığını göstermektedir. Bunun bir açıklaması, evlilik süresi arttıkça evlilikte yaşanan çatışmaların artmasının (Birditt, Wan, Orbuch ve Antonucci, 2017) olumlu birlikte ebeveynlik davranışlarını olumsuz yönde etkileme olasılığı olabilir. Ek olarak kuramsal bilgiler ve görgül bulgular birlikte ebeveynliğin, çocuk sayısı, çocukların yaşı, evlilik ilişkisi gibi faktörlerden etkilendiğini göstermektedir (Bonds ve Gondoli, 2007; Feinberg, 2003). Örneğin, Belsky, Crnic ve Gable (1995) evlilik ilişkisinin birlikte ebeveynliği etkileyen en önemli aile faktörü olduğunu göstermişlerdir. Bu çalışmada, bazı birlikte ebeveynlik boyutlarının (birlikte ebeveynlik çatışması, aile ilişkilerinin ortak yönetimi), zamanla olumsuz yönde seyretmesini açıklayabilecek değişkenlerin (örn., evlilik ilişkisi) çalışmada yer almamış olması bu konuda yorum yapmayı zorlaştırmaktadır. Gelecek çalışmalarda birlikte ebeveynlik davranışlarının zaman içindeki değişimini etkileyen faktörlerin araştırılması bu konudaki anlayışımızı geliştirecektir. Mevcut araştırmanın sonuçları, BEÖ'nden alınan puanların eğitim düzeyine göre anlamlı düzeyde farklılaştığını göstermiştir. Buna göre, lisans ve lisansüstü eğitim düzeyine sahip ebeveynlerin, ilkökul mezunu ebeveynlere göre, daha yüksek birlikte ebeveynlik ilişkisi rapor ettikleri görülmüştür. Daha önceki sınırlı sayıdaki çalışmanın bulgusuyla (Stright ve Bales, 2003) tutarlı olarak annelerin ve babaların eğitim düzeyleri arttıkça olumlu birlikte ebeveynlik davranışları da artış göstermektedir. Ancak çalışma, bu ilişkilere aracılık edebilecek süreçleri araştırmamıştır. Eğitimin, ebeveynlere bilişsel beceriler sağlamış olması (örneğin, perspektif alma); birlikte ebeveynliği destekleyen tutumları etkilemiş olması (örneğin, iş birliğine değer verme) ya da ortaklaşa bir ebeveynlik sunmanın önemi hakkında ebeveynlik bilgisi sağlamış olması nedeniyle bu ilişki ortaya çıkmış olabilir.

Birlikte ebeveynlik puanları çocukların gelişim dönemlerine (bebeklik, ilk çocukluk, son çocukluk, ilk ergenlik, orta/ileri ergenlik) göre karşılaştırıldığında da gruplar arasında anlamlı bir farklılığın olmadığı görülmüştür. Bazı çalışmalar (örn., Gable, Belsky ve Crnic, 1995; Van Egeren, 2004), birlikte ebeveynlik davranışının zaman içindeki istikrarını ele almıştır ve bu çalışmaların sonuçları özellikle bebeklik ve çocukluk döneminde birlikte ebeveynlik davranışlarının istikrarlı olduğunu göstermektedir. Schoppe-Sullivan ve arkadaşları (2004) birlikte ebeveynlik davranışlarında bebeklikten çocuklu-

ğa kısmi bir kararlılık olduğunu göstermişlerdir. Mevcut çalışmada, çocukların yaşına göre birlikte ebeveynlik davranışları istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık göstermese de birlikte ebeveynlik ölçeği puanlarında çocukların yaşı ilerledikçe bir düşüş olduğu da gözlenmektedir. Uluslararası alan yazında birlikte ebeveynlik kavramının bilimsel olarak çalışılmaya başlanması göreceli olarak yeni olduğu için, birlikte ebeveynlik davranışlarının istikrarı ve gelişimi hakkında bildiklerimizin çoğu bebekleri, yeni yürümeye başlayan çocukları ve okul öncesi çocukları olan aileleri kapsamaktadır. Konuyla ilgili bulgular genel olarak değerlendirilecek olursa, birlikte ebeveynlik deneyimlerinin gelişim döneminde istikrarlı olduğu görülmekle birlikte, ancak gelişim dönemleri açısından bir dönemden diğerine geçişlerde ebeveynler farklı zorluklarla karşılaştıkça, birlikte ebeveynlik davranışlarının daha az istikrarlı hale gelme olasılığı da bulunmaktadır. Çocukların büyümesiyle birlikte taleplerinin de değiştiği göz önüne alındığında, birlikte ebeveynlik davranışlarının gelişim dönemleri arasında nasıl farklılaştığı ve istikrarı üzerine daha fazla araştırma yapılması önemlidir, çünkü çocuğun ergenlik dönemine girmesiyle birlikte ortaya çıkan birlikte ebeveynlik sorunları, daha önceki dönemlerde ortaya çıkanlardan farklı olabilir.

Bu çalışmada, Birlikte Ebeveynlik Ölçeği'nin ve alt ölçeklerinin, ebeveynlerin birlikte ebeveynliğe ilişkin deneyimlerinin güvenilir ve geçerli ölçümlerini elde etmede kullanılabileceğini gösteren kanıtlar elde edilmiştir. Çalışmanın sonuçları, ebeveynlerin birlikte ebeveynlik ilişkileri ile ilgili deneyimlerinin aile bütünlüğü, aile çatışması ve ilişki kalitesiyle bağlantılı olduğunu göstermiştir. Mevcut çalışmada psikometrik özellikleri incelenen Birlikte Ebeveynlik Ölçeği'ni kullanacak gelecekteki çalışmalar, çocuklar ve aileler için işlevsel ve olumlu sonuçlara yol açan aile süreçleri hakkındaki anlayışımızı aydınlatacaktır. BEÖ, 0-18 yaş arası çocuğu olan anne babaların birlikte ebeveynlik deneyimlerini değerlendirmek için geçerli ve güvenilir çok boyutlu bir ölçme aracı olarak birlikte ebeveynlik alan yazınının gelişimine katkıda bulunacaktır. Batı toplumlarında yapılan çalışmalarda, birlikte ebeveynliğin evlilik kalitesi gibi çift ilişkisine dair sonuçlar ve çocuklarla ilgili sonuçlarla (örneğin, içselleştirme/dışsallaştırma sorunları, bağlanma ve akademik başarı) ilişkili olduğu (örn. Schoppe-Sullivan ve ark., 2004; Teubert ve Pinquart, 2011a) bilinmekle birlikte, bundan sonrası için BEÖ kullanılarak benzer ilişkilerin Türk toplumu için de geçerli olup olmadığını araştırılmasının yolu açılabilir.

Öte yandan, bu çalışmanın sonuçları bazı sınırlılıklarıyla birlikte değerlendirilmelidir. Mevcut çalışmanın örneklemini Türkiye içinde farklı coğrafi bölgelerde ikamet eden farklı kültürel özellikleri içeren katılımcıları

temsil etmemesi açısından bir sınırlılık oluşturmaktadır. Geleneksel kültür öğelerinin daha belirgin olduğu özellikle alt sosyo-ekonomik düzeydeki ailelerin birlikte ebeveynliği etkileyebilecek kendi bağamlarına özgün faktörler olabileceğinden, farklı kültürel bağamları temsil edebilecek katılımcılarla BEÖ'nin psikometrik özelliklerinin sınanması yararlı olabilir. Bu çalışmada katılımcılar gönüllülük ilkesi üzerinden çalışmada yer almışlardır. Dolayısıyla, katılımın gönüllü niteliği araştırmada bir seçim yanlılığına yol açmış olabilir. Örneğin, çalışmaya katılmayı kabul edenler, ebeveynlik deneyimiyle daha ilgili hissedenler olabilir. Ayrıca, herhangi bir araştırmada olduğu gibi, birlikte ebeveynlik deneyimlerini derecelendirme sonuçları, ebeveynlerin gün içindeki gerçek (gözlenen) birlikte ebeveynlik davranışları ile nasıl ilişkili olduğu açık değildir. Gelecekteki araştırmalar, Birlikte Ebeveynlik Ölçeği'nden elde edilen verilerle ebeveynliğe dair gözlem verileri arasındaki ilişkileri inceleyebilir. Bir kendini bildirim ölçeği olan Birlikte Ebeveynlik Ölçeği doğal olarak öznel değerlendirmeleri içermekte ve birlikte ebeveynlik dinamiklerinin bazı boyutlarını yakalamada sınırlılık taşımaktadır. Örneğin, ebeveynlerin çocuklarıyla birlikteyken etkileşimlerini dengeleme biçimlerini değerlendirmek için gözlemsel kodlama şemaları geliştirilmiştir (McHale, Kuerten-Hogan ve Lauretti, 2000). Bununla birlikte, ebeveynlerin birlikte ebeveynlik deneyimlerine dair algılarından duydukları memnuniyeti ya da memnuniyetsizliği tam olarak gözlemlemek her zaman kolay olmayacaktır. Bu nedenle, birlikte ebeveynliği değerlendirmede kendini bildirim ölçekleri ve gözlemsel yöntemler birbirini tamamlayabilir ve mümkün olduğunca birlikte kullanılabilir. Çoklu yöntem kullanımı paylaşılan yöntem varyansı potansiyelini azaltmaya yarayabilir. Bu çalışmada, Birlikte Ebeveynlik Ölçeği'nin psikometrik özellikleri sadece evli ve birlikte yaşayan çiftlerin birlikte ebeveynlik deneyimlerine dayalı olarak test edilmiştir. Dolayısıyla, araştırmada geliştirilen Birlikte Ebeveynlik Ölçeği ayrılmış/boşanmış ailelerdeki birlikte ebeveynliği değerlendirmede kullanışlı olmayabilir.

Bir kendini bildirim ölçeği olan Birlikte Ebeveynlik Ölçeği, birlikte ebeveynliğin çok boyutlu değerlendirilmesini sağlamaktadır. Birlikte ebeveynlik konusunda çalışan araştırmacılar için, BEÖ'nin alt boyutlarının tanımlanması, birlikte ebeveynlik boyutları ile çocuk sonuçları, aile ilişkileri ve evlilik ilişkisi ile ilgili yeni araştırmaların geliştirilmesini mümkün kılacaktır. Gelecekteki çalışmalar, kültür içi farklılığı daha iyi yansıtan ebeveynlerden oluşan bir örnekleme Birlikte Ebeveynlik Ölçeği'nin psikometrik özelliklerini de inceleyebilir. Birlikte ebeveynliğin, ebeveynlik ve çocuklar üzerindeki öneminden yola çıkarak birlikte ebeveynlik deneyimlerinin günlük olarak da incelenmesi önemli görünmektedir.

Bu günlük inceleme, aile süreçlerindeki kısa vadeli değişimin belirli mekanizmalarını daha iyi tanımlamamıza ve aynı zamanda katılımcıların günlük yaşamlarındaki kişi içi değişkenliği ve süreçleri incelememize yardımcı olabilir.

Birlikte ebeveynliğin kalitesini etkileyen faktörlerle ilgili bilgimiz, ailelere yönelik önleme ve müdahale çabalarını daha iyi hale getirmek için kullanılabilir. Birlikte ebeveynliği olumlu yönde etkileyebilecek faktörleri geliştirmenin yollarını bulabilirsek ya da olumsuz faktörlerin etkilerine karşı önlemler oluşturabilirsek, çocukların günlük olarak karşılaştıkları birlikte ebeveynlik kalitesini daha da iyileştirebilir ve çocukların sağlıklı gelişimlerine katkıda bulunabiliriz. Gelecekte yapılacak çalışmalarda, (i) ebeveynlerin birlikte ebeveynlik davranışlarını etkileyebilecek çeşitli günlük faktörleri (ebeveynlik stresi, iş ve yaşam stresörleri vb.), (ii) birlikte ebeveynlik davranışlarında ebeveynler arası farkların nelerden kaynaklandığı ve (iii) birlikte ebeveynliğin düşük ve yüksek düzeylerinin aile ve çocuk sonuçları için ne anlama gelebileceği ele alınmalıdır.

Birlikte ebeveynliğin çift ilişkisinden farklı olarak değerlendirilmesi, çiftlerin evlilik ilişkilerinde sorun yaşadıklarında bile nasıl ve ne zaman etkili bir şekilde ebeveynlik yapabileceklerine dair alan yaratmaktadır. Eşit derecede önemli olarak, birlikte ebeveynlik ilişkisi, çift ilişkisi ya da romantik ilişki gibi ilişki biçimlerine göre müdahale çalışmalarına daha duyarlı bir ilişki biçimidir (Fienberg, 2002). Bu anlamda mevcut çalışma birlikte ebeveynliğin boyutlarının ölçülmesi ve sonraki çalışmalar için güvenilir bir ölçme aracı oluşturmuş olması açısından Türkiye'de aile çalışmaları alanına önemli bir katkıda bulunmaktadır. Bu çalışma çocuk yetiştirme konusunda ebeveynlerin nasıl iş birliği yaptığı, bir çocuğun ebeveynliğini yaparken sorumlulukları nasıl paylaştığını daha iyi anlamak için sonraki çalışmalara yol gösterme amacıyla kullanılabilir. Bu çalışmada ilk psikometrik incelemeleri yapılan Birlikte Ebeveynlik Ölçeği'nin aile sisteminde birlikte ebeveynliğin yeri/önemi konusunda kapsamlı ve derinlemesine bilgi edinmek isteyen ve birlikte ebeveynlik ile ilgili müdahale programları geliştirmek ve uygulamak isteyen araştırmacı ve uygulamacılara kayda değer katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

Kaynaklar

- Abidin, R. R. ve Brunner, J. F. (1995). Development of a Parenting Alliance Inventory. *Journal of Clinical Child Psychology*, 24(1), 31-40. doi: 10.1207/s15374424jccp2401_4
- Albert Sznitman, G., Van Petegem, S. ve Zimmermann, G. (2019). Exposing the role of coparenting and parenting for adolescent personal identity processes. *Journal of Social and Personal Relationships*, 36(4), 1233-1255. doi: 10.1177/0265407518757707
- Bartlett, M. S. (1954). A further note on the multiplying factors for various chi-square approximations in factor analysis. *Journal of the Royal Statistical Society*, 16, 296-298.
- Belsky, J., Crnic, K., & Gable, S. (1995). The determinants of coparenting in families with toddler boys: Spousal differences and daily hassles. *Child Development*, 66(3), 629-642. <https://doi.org/10.2307/1131939>
- Birditt, K. S., Wan, W. H., Orbuch, T. L. ve Antonucci, T. C. (2017). The development of marital tension: Implications for divorce among married couples. *Developmental Psychology*, 53(10), 1995-2006. doi: 10.1037/dev0000379
- Bonds, D. D. ve Gondoli, D. M. (2007). Examining the process by which marital adjustment affects maternal warmth: The role of coparenting support as a mediator. *Journal of Family Psychology*, 21(2), 288-296. <https://doi.org/10.1037/0893-3200.21.2.288>
- Brown, G. L., Schoppe-Sullivan, S. J., Mangelsdorf, S. C. ve Neff, C. (2010). Observed and reported supportive coparenting as predictors of infant-mother and infant-father attachment security. *Early Child Development and Care*, 180(1-2), 121-137. doi: 10.1080/03004430903415015
- Buehler, C. ve Welsh, D. P. (2009). A process model of adolescents' triangulation into parents' marital conflict: The role of emotional reactivity. *Journal of Family Psychology*, 23(2), 167-180. doi: 10.1037/a0014976
- Cattell, R. B. (1966). The scree test for the number of factors. *Multivariate Behavioral Research*, 1(2), 245-276.
- Choi, J. K. ve Becher, E. H. (2019). Supportive coparenting, parenting stress, harsh parenting, and child behavior problems in nonmarital families. *Family Process*, 58(2), 404-417. doi: 10.1111/famp.12373
- Clark, L. A. ve Watson, D. (1995). Constructing validity: Basic issues in objective scale development. *Psychological Assessment*, 7(3), 309-319.
- Çokluk, Ö., Şekercioğlu, G. ve Büyüköztürk, Ş. (2010). *Sosyal bilimler için çok değişkenli istatistik: SPSS ve LISREL uygulamaları*. Ankara: Pegem Akademi.
- DeVellis, R. (2003). *Scale development: Theory and applications*. Thousand Oaks, CA: Sage.
- Doherty, W. J., Kouneski, E. F. ve Erickson, M. F. (1998). Responsible fathering: An overview and conceptual framework. *Journal of Marriage and the Family*, 277-292. doi: 10.2307/353848
- Fagan, J. ve Lee, Y. (2014). Longitudinal associations among fathers' perception of coparenting, partner relationship quality, and paternal stress during early childhood. *Family Process*, 53(1), 80-96. doi: 10.1111/famp.12055
- Feinberg, M. E. (2002). Coparenting and the transition to parenthood: A framework for prevention. *Clinical Child and Family Psychology Review*, 5(3), 173-195.
- Feinberg, M. E. (2003). The internal structure and ecological context of coparenting: A framework for research and intervention. *Parenting: Science and Practice*, 3(2), 95-131. doi: 10.1207/S15327922PAR0302_01
- Feinberg, M. E., Brown, L. D. ve Kan, M. L. (2012). A multi-domain self-report measure of coparenting. *Parenting*, 12(1), 1-21. doi: 10.1080/15295192.2012.638870
- Feinberg, M. E., Jones, D. E., Kan, M. L. ve Goslin, M. C. (2010). Effects of family foundations on parents and children: 3.5 years after baseline. *Journal of Family Psychology*, 24(5), 532-542. doi: 10.1037/a0020837
- Feldman, R. ve Masalha, S. (2010). Parent-child and triadic antecedents of children's social competence: Cultural specificity, shared process. *Developmental Psychology*, 46(2), 455-467. doi: 10.1037/a0017415
- Fletcher, G. J., Simpson, J. A. ve Thomas, G. (2000). The measurement of perceived relationship quality components: A confirmatory factor analytic approach. *Personality and Social Psychology Bulletin*, 26(3), 340-354. doi: 10.1177/0146167200265007
- Frank, S. J., Jacobson, S. ve Avery, C. (1988). *The Family Experiences Questionnaire*. Unpublished manuscript, Michigan State University, East Lansing.
- Furr, R. M. (2011). *Scale construction and psychometrics for social and personality psychology*. Thousand Oaks, CA: Sage.
- Gable, S., Belsky, J. ve Crnic, K. (1995). Coparenting during the child's 2nd year: A descriptive account. *Journal of Marriage and the Family*, 57(3), 609-616. doi: 10.2307/353916

- Gürmen, M. S. (2019). Çocukla gelen ve hiç bitmeyen ilişki: Ortak ebeveynlik. *Türk Psikoloji Yazıları*, 22(44), 15-31. doi: 10.31828/tp-y1301996120181126m000010
- Jacobvitz, D., Hazen, N., Curran, M. ve Hitchens, K. (2004). Observations of early triadic family interactions: Boundary disturbances in the family predict symptoms of depression, anxiety, and attention-deficit/hyperactivity disorder in middle childhood. *Development and Psychopathology*, 16(3), 577-592. doi: 10.1017/S0954579404004675
- Hofstede, G. (2001). *Culture's Consequences: Comparing values, behaviors, institutions, and organizations across nations*. Thousand Oaks, CA: Sage.
- Kaiser, H. F. (1970). A second generation Little Jiffy. *Psychometrika*, 35(4), 401-415.
- Kaiser, H. F. (1974). An index of factorial simplicity. *Psychometrika*, 39(1), 31-36.
- Kelly, A. B., Mason, W. A., Chmelka, M. B., Herrenkohl, T. I., Kim, M. J., Patton, G. C., ... ve Catalano, R. F. (2016). Depressed mood during early to middle adolescence: A bi-national longitudinal study of the unique impact of family conflict. *Journal of Youth and Adolescence*, 45(8), 1604-1613. doi: 10.1007/s10964-016-0433-2
- Lindsey, E. W., Caldera, Y. ve Colwell, M. (2005). Correlates of coparenting during infancy. *Family Relations*, 54(3), 346-359. doi: 10.1111/j.1741-3729.2005.00322.x
- Margolin, G., Gordis, E. B. ve John, R. S. (2001). Coparenting: A link between marital conflict and parenting in two-parent families. *Journal of Family Psychology*, 15(1), 3-21. doi: 10.1037/0893-3200.15.1.3
- McHale, J. P. (1995). Coparenting and triadic interactions during infancy: The roles of marital distress and child gender. *Developmental Psychology*, 31(6), 985-996.
- McHale, J. P. (1997). Overt and covert coparenting processes in the family. *Family Process*, 36(2), 183-201. doi:10.1111/j.1545-5300.1997.00183.x
- McHale, J. P. (2007). *Charting the bumpy road of coparenthood: Understanding the challenges of family life*. Washington, DC: Zero to Three.
- McHale, J. P., Kuersten-Hogan, R. ve Lauretti, A. (2000). Evaluating coparenting and family dynamics during infancy and early childhood: The coparenting and family rating system. P. Kerig ve K. Lindahl (Ed.), *Family observational coding systems: Resources for systemic research* içinde (s. 151-170). Hillsdale, NJ: Erlbaum.
- McHale, J. P., Kuersten-Hogan, R., Lauretti, A. ve Rasmussen, J. L. (2000). Parental reports of coparenting and observed coparenting behavior during the toddler period. *Journal of Family Psychology*, 14(2), 220-236. doi: 10.1037/0893-3200.14.2.220
- McHale, J. P. ve Lindahl, K. M. (2011). *Coparenting: A conceptual and clinical examination of family systems*. Washington, DC: American Psychological Association.
- McLeod, B. A., Johnson Jr, W. E., Cryer-Coupet, Q. R. ve Mincy, R. B. (2019). Examining the longitudinal effects of paternal incarceration and coparenting relationships on sons' educational outcomes: A mediation analysis. *Children and Youth Services Review*, 100, 362-375. doi: 10.1016/j.childyouth.2019.03.010
- Merrifield, K. A. ve Gamble, W. C. (2013). Associations among marital qualities, supportive and undermining coparenting, and parenting self-efficacy: Testing spillover and stress-buffering processes. *Journal of Family Issues*, 34(4), 510-533. doi: 10.1177/0192513X12445561
- Minuchin, P. (1985). Families and individual development: Provocations from the field of family therapy. *Child Development*, 56, 289-302.
- Parkes, A., Green, M. ve Mitchell, K. (2019). Coparenting and parenting pathways from the couple relationship to children's behavior problems. *Journal of Family Psychology*, 33(2), 215-225. doi: 10.1037/fam0000492
- Özdemir, Y., Sağkal, A. S., Salman-Engin, S., Çakıroğlu Çevik, A. ve Gür, G. (2019, Ekim). Türkiye'de birlikte ebeveynlik deneyimleri: Nitel bir çalışma. 21. Uluslararası Psikolojik Danışma ve Rehberlik (PDR) Kongresi'nde sunulan sözlü bildiri, Antalya, Türkiye.
- Özdemir, Y., Sağkal, A. S., Salman-Engin, S., Çakıroğlu Çevik, A. ve Şakıroğlu, M. (2020). *Birlikte ebeveynlik: Doğası, çocuklar üzerindeki etkileri ve güçlendirilmesi*. Ankara: Devam Eden Tübitak/Sobag Projesi, Proje No. 118K047
- Park, M., Unützer, J. ve Grembowski, D. (2014). Ethnic and gender variations in the associations between family cohesion, family conflict, and depression in older Asian and Latino adults. *Journal of Immigrant and Minority Health*, 16(6), 1103-1110. doi: 10.1007/s10903-013-9926-1
- Parkes, A., Green, M. ve Mitchell, K. (2019). Coparenting and parenting pathways from the couple relationship to children's behavior problems. *Journal of Family Psychology*, 33(2), 215-225. doi: 10.1037/fam0000492
- Pilkington, P., Rominov, H., Brown, H. K. ve Dennis, C. L. (2019). Systematic review of the impact of coparenting interventions on paternal coparenting behaviour. *Journal of Advanced Nursing*, 75(1), 17-29. doi: 10.1111/jan.13815

- Polit, D. F., Beck, C. T. ve Owen, S. V. (2007). Is the CVI an acceptable indicator of content validity? Appraisal and recommendations. *Research In Nursing & Health*, 30(4), 459-467. doi: 10.1002/nur.20199
- Salman-Engin, S. (2014). *Coparenting processes in the US and Turkey: Triadic interactions among mothers, fathers, and grandmothers with 3-month-old infants*. Yayınlanmamış Doktora tezi, Orta Doğu Teknik Üniversitesi, Ankara.
- Salman-Engin, S., Sümer, N., Sağel Çetiner, E. ve Sakman, E. (2019). Anne ve babaların ortak ebeveynlik davranış ve algılarının romantik bağlanma ile ilişkisi. *Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi Dergisi*, 59(1), 717-741.
- Sağkal, A. S. ve Özdemir, Y. (2018). Algılanan Romantik İlişki Kalitesi Ölçeği'nin (ARİKÖ) Türkçe'ye uyarlanması: Geçerlik ve güvenirlik çalışması. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 46, 22-40. doi: 10.21764/mauefd.329888
- Sağkal, A. S. ve Özdemir, Y. (2019). Need satisfaction, partner attachment, and romantic relationship quality: A multiple mediation model. *Anadolu Journal of Educational Sciences International*, 9(1), 163-180. doi: 10.18039/ajesi.520839
- Schoppe-Sullivan, S. J., Mangelsdorf, S. C., Frosch, C. A. ve McHale, J. L. (2004). Associations between coparenting and marital behavior from infancy to the preschool years. *Journal of Family Psychology*, 18(1), 194-207. doi: 10.1037/0893-3200.18.1.194
- Stright, A. D. ve Bales, S. S. (2003). Coparenting quality: Contributions of child and parent characteristics. *Family Relations*, 52, 232-240. doi: 10.1111/j.1741-3729.2003.00232.x
- Şencan, H. (2005). *Sosyal ve davranışsal ölçümlerde güvenirlik ve geçerlilik*. Ankara: Seçkin Yayınları.
- Tabachnick, B. ve Fidell, L. (2007). *Using multivariate statistics* (5th ed.). Boston, MA: Pearson.
- Tavşancıl, E. (2010). *Tutumların ölçülmesi ve SPSS ile veri analizi* (4. bs.). Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Teubert, D. ve Piquart, M. (2011a). A meta-analytic review on the prevention of symptoms of anxiety in children and adolescents. *Journal of Anxiety Disorders*, 25(8), 1046-1059. doi:10.1016/j.janxdis.2011.07.001
- Teubert, D. ve Piquart, M. (2011b). The coparenting inventory for parents and adolescents (CI-PA). *European Journal of Psychological Assessment*, 27, 206-215. doi: 10.1027/1015-5759/a000068.
- Van Egeren, L. A. (2004). The development of the coparenting relationship over the transition to parenthood. *Infant Mental Health Journal*, 25(5), 453-477. doi: 10.1002/imhj.20019
- Worthington, R. L. ve Whittaker, T. A. (2006). Scale development research: A content analysis and recommendations for best practices. *The Counseling Psychologist*, 34(6), 806-838. doi: 10.1177/0011000006288127
- Zemp, M., Johnson, M. D. ve Bodenmann, G. (2018). Within-family processes: Interparental and coparenting conflict and child adjustment. *Journal of Family Psychology*, 32(3), 299-309. doi: 10.1037/fam0000368

Summary

Coparenting Scale: Scale Development, Validation, and Reliability Study

Yalçın Özdemir

Aydın Adnan Menderes University

Ali Serdar Sağkal

Aydın Adnan Menderes University

Selin Salman-Engin

Bilkent University

Mehmet Şakiroğlu

Aydın Adnan Menderes University

Aylin Çakıroğlu Çevik

TED University

Coparenting can be defined as the cooperation of parents in raising children, sharing the responsibilities, and supporting each other (McHale, 1995). This concept has been handled in different dimensions from the collaboration to conflict, and from solidarity to undermining one another of the couples in the process of raising children (Feinberg, 2003). This triadic relationship between child and parents has important effects on children's psychosocial adjustment and mental health. Especially cooperative and supportive coparenting is considered as an important factor for the social and emotional development of children. The concept of coparenting, which is associated with many different life events in different age groups, is also important in terms of attitudes, roles, and limits between the parent and child within the marriage system (Buehler & Welsh, 2009; Choi & Becher, 2019; Jacobvitz, Hazen, Curran, & Hitchens, 2004; Lindsey, Caldera & Colwell, 2005).

In the international literature, there are various instruments to assess coparenting behaviors of couples who are intact or divorced (Abidin & Brunner, 1995; Feinberg, Brown, & Kan, 2012; McHale, 1997; Teubert & Pinquart, 2011b). One of the first measurement tools in this field is the Parenting Alliance Inventory developed by Abidin and Brunner (1995). Another scale, which is McHale's (1997) 16-item Coparenting Scale, is designed to measure both overt and covert coparenting processes of married couples. The Coparenting Relationship Scale (CRS) developed by Feinberg et al. (2012) includes seven subscales based on four dimensions, which are childrearing agreement, support/undermining, division of labor and the joint management of family relations. Family Experiences Questionnaire (Frank, Jacobson, & Avery, 1988), Coparenting Questionnaire (Margolin, Gordis, & John, 2001) and Parents' Perceptions of Coparenting Relationship Scale (Stright & Bales, 2003) are among other self-report scales.

Despite all the above-mentioned scales, there is not yet a comprehensive culture-specific measurement tool for evaluating the concept of coparenting, which has been reached with empirical findings that explains parenting and child adjustment above and beyond the marriage relationship. For this reason, with the aim of filling this gap in the national literature, the aim of the present study is to develop a Coparenting Scale (CS) specific to Turkish culture and to examine its psychometric properties.

Method

Scale Development Process: After deciding which sample group (age, marital status, place of residence, etc.) of the scale will be developed within which potential sub-dimensions (coparenting agreement, coparenting disagreement, division of labor, supporting/undermining coparenting, and joint family management) a pool of items that are candidates for measuring the concept has been created. While developing the item pool, theoretical definitions, data of various qualitative studies and the items of previous Coparenting Scales in the international literature were reviewed and a pool of items consisting of 51 expressions was created. A 4-point Likert scale was used for responding the items. In the next step, we applied to expert committee in order to ensure the suitability, clarity, understandability, and representativeness of the items. After ensuring the content validity, the target scale composed of 49 items and a pilot study was conducted with 10 couples.

Participants: The study was conducted with 677 parents ($n = 550$ mothers, 81.2%; $n = 127$ fathers, 18.8%) who are married, living together, and having children between the ages of 0-18. The ages of the participants ranged between 20 and 56 ($M = 34.7$; $sd = 6.07$). In the

research, 6.4% of the participants has primary school education, 8.7% of the participants has secondary school education, 31.2% of the participants has high school education, 19.6% of the participants has college education, 26.4% of the participants has undergraduate education and 7.7% of the participants has graduate education. All of the participants are married, living with their spouses and children. 87.9% of the parents in the sample group live in the urban areas; and 12.1% of the parents in the sample group live in the rural areas. The marriage duration of the participants ranged from 2 years to 35 years ($M = 10.83$; $sd = 6.15$) When the gender of the child, which was taken into consideration while filling the scale, was examined, it was determined that 325 were girls (48%) and 352 were boys (52%).

Measures: In the present research, in order to analyze the criterion-related validity of the Coparenting Scale, we used the Family Conflict Scale (Özdemir, Sağkal, Salman-Engin, Çakıroğlu Çevik, & Şakıroğlu, 2020), The Family Cohesion Scale (Özdemir et al., 2020), and The Perceived Romantic Relationship Quality Scale (Sağkal & Özdemir, 2018).

Procedure: The present research was conducted based on Aydın Adnan Menderes University Social and Human Science Research Ethics Committee's decision dated 26.12.2017 and numbered 31906847/050.04.04-08/09. Informed consent of the participants was obtained and anonymity and voluntariness of the participants were ensured.

Results

Descriptive Findings: When the descriptive statistics are analyzed, it was seen that the age and the living in rural or urban residence did not exert a significant effect, while lower marriage duration and higher educational level were positively associated with coparenting outcomes.

Construct Validity Results: In order to determine the factor structure of the Coparenting Scale, the Principal Components Analysis (PCA) was applied on a 49-item form. According to the criterion of Kaiser (1970, 1974), six factors with eigenvalues above 1 were identified. As the Cattell's scree plot showed that there is a sharp decline after the sixth factor, the number of factors were reduced to six factors. The results of exploratory and confirmatory factor analyzes supported that the CS consists of a total of six dimensions, namely coparenting support, coparenting undermining, coparenting division of labor, joint management of family relations, coparenting conflict, and coparenting agreement. This six-factor structure explained 68.43% of the variance. The first factor (9 items) contributed 14.33% to variance, the second

factor (9 items) contributed 13.64%, the third factor (8 items) contributed 12.30%, the fourth factor (7 items) contributed 10.11%, the fifth factor (7 items) contributed 10.02%, and the sixth factor (6 items) contributed 8.03% to the variance. In the coparenting support sub-dimension, factor loadings varied between .54 to .80; in the coparenting undermining sub-dimension, factor loadings varied between .58 to .79; in the coparenting division of labor sub-dimension, factor loadings varied between .71 to .78; in the joint management of family relations sub-dimension factor loadings varied between .57 to .77; in the coparenting conflict sub-dimension factor loadings varied between .57 and .72 and finally in the coparenting agreement sub-dimension, factor loadings ranged between .56 and .78.

Criterion-Related Validity Results: Significant correlations between the total score and subscales of the CS and the Family Conflict Scale, the Family Cohesion Scale, and the Perceived Romantic Relationship Quality Scale showed that the CS has criterion-related validity. Particularly, there was a negative and highly significant relationship between the total score of CS and Family Conflict Scale ($r = -.73$, $p < .01$); and a positive significant correlation between the total score of CS and Family Cohesion scale ($r = .55$, $p < .01$) as well as the CS and the Perceived Romantic Relationship Quality Scale ($r = .70$, $p < .01$).

Reliability Results: In the reliability study, the Cronbach's alpha coefficients for coparenting agreement, coparenting conflict, coparenting support, coparenting undermining, coparenting division of labor, joint management of family relations, and the total score were .87, .91, .95, .94, .93, .89, and .97, respectively. A three-week interval test-retest reliability coefficients for CS total scale and subscales were .76 and above.

Conclusions

In this study, the Coparenting Scale assessing the construct of coparenting was developed and psychometric properties of the measure were tested. The scale, consisting of 46 items and 6 dimensions, can form the basis for future studies examining the antecedents and outcomes of coparenting. The dimensions of the scale, which are called as coparenting support, coparenting undermining, coparenting division of labor, joint management of family relations, coparenting conflict, and coparenting agreement are similar to the theoretical basis suggested by Feinberg (2002). According to Feinberg's theoretical framework, coparenting includes the components of coparenting agreement/disagreement, division of labor, coparenting support/undermining, and joint management of family relations.

When the results are evaluated in terms of descriptive statistics, it is seen that as the marriage duration increases, the coparenting conflict increases and the joint management of the family relations decreases. Due to the increase in marriage conflicts as the marriage duration increases (Birditt, Wan, Orbuch, & Antonucci, 2017), this may affect the coparenting behaviors negatively. In addition, another important finding of the study was that parents with undergraduate and graduate education levels reported higher coparenting relationships than primary school graduate parents. One interpretation for this finding might be that getting higher levels of education would enhance individuals' cognitive skills (e.g., taking perspective), influence attitudes supporting coparenting (e.g., valuing cooperation and collaboration in childrearing process) and/or inform individuals about the importance of coparenting.

Although the Coparenting Scale provided strong psychometric properties in the present research, these results are not without limitations. First of all, the sample was mostly recruited from urban areas compared to rural areas and this may limit the generalizability of the findings. In addition, the Coparenting Scale, which is a self-report scale, includes subjective evaluations and may have some limitations in capturing some dimensions of coparenting dynamics. Therefore, self-report scales and observational methods can be combined and used together in evaluating the construct of coparenting. Furthermore, the the present instrument was developed to assess coparenting relationships of intact families and thus may not be useful in assessing coparenting in separated/divorced families.

Future studies may examine the psychometric properties of the Coparenting Scale with a sample of parents that better reflect intra-cultural difference. Our knowledge of the factors that affect the quality of coparenting can be used to improve prevention and intervention efforts for families. In future studies, (i) various daily factors (parental stress, work and life stressors, etc.) that may affect coparenting behaviors of the parents, (ii) sources of the differences between parents in coparenting behaviors, and (iii) the outcomes of what it could mean for the family and child having low and high levels of coparenting relationship would be addressed.

The present study makes a significant contribution to the field in measuring the dimensions of coparenting and it has formed a valid and reliable instrument for prospective family research in Turkey. This study can be used as a guide for future studies to better understand how parents cooperate in raising children and how they do share responsibilities of a child when parenting. It is thought that the Coparenting Scale will be widely used by Turkish researchers and practitioners who wish to ob-

tain comprehensive and in-depth information about the coparenting processes in the family system as well as who wish to assess the effectiveness of intervention programs on daily coparenting experiences. In conclusion, empirical findings provided evidence that the CS is a comprehensive, valid, and reliable instrument in order to assess coparenting behaviors in Turkish cultural context.